

**ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΟ ΕΝΙΑΙΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ
(μετάφραση/πρωτότυπο)**

1. Σκοπός της διδασκαλίας του μαθήματος

Το πνεύμα της εποχής και οι σύγχρονες ανάγκες ευνοούν τη γενική παιδεία και όχι την εξειδίκευση. Και αυτό σημαίνει για την εκπαίδευση ότι πρέπει να αποβλέπει σε ανθρώπους: σκεπτόμενους, καλλιεργημένους και δημιουργικούς. Το μορφωτικό αγαθό που προσφέρει το σχολείο επιβάλλεται να εξασφαλίζει ολόπλευρη και ισόρροπη ανάπτυξη του ανθρώπου, που ζει το παρόν και οραματίζεται και συνδιαμορφώνει το μέλλον ως ελεύθερος και δημοκρατικός πολίτης της χώρας του αλλά και της Ενωμένης Ευρώπης.

Σε ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα με τον παραπάνω προσανατολισμό έχει ιδιαίτερη θέση το μάθημα της Α.Ε.Γλ.-Γρ., του οποίου ο κύριος σκοπός είναι ανθρωπογνωστικός και αρχαιογνωστικός. Ο μορφωτικός-ανθρωπιστικός σκοπός συντελείται με τη βαθύτερη κατανόηση και ερμηνεία των κειμένων, μέσα από την παράλληλη μελέτη της αρχαίας ελληνικής γλώσσας. Τα αρχαία ελληνικά κείμενα, πέρα από την ανθρωπιστική παιδεία, συμβάλλουν στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και τη δημιουργία ελεύθερης και υπεύθυνης προσωπικότητας. Κεντρικός άξονας του μαθήματος είναι η σπουδή του ανθρώπου με τη μελέτη και την κατανόηση της συμπεριφοράς, της δράσης και του αγώνα του ανθρώπου της ελληνικής αρχαιότητας για να γνωρίσει τον κόσμο και τη ζωή, να αναζητήσει την αλήθεια και τη γνώση σε όλους τους τομείς του επιστητού και, έτσι, να θεμελιώσει την επιστήμη και την τέχνη, με άλλα λόγια τον πολιτισμό.

Η ιδιοτυπία του μαθήματος, όμως, έγκειται στο ότι μελετά την ανθρώπινη δραστηριότητα, διερευνά και ερμηνεύει την πνευματική δημιουργία των αρχαίων Ελλήνων μέσα από τα έργα της τέχνης του λόγου, τα οποία προσεγγίζει είτε από το πρωτότυπο, στο βαθμό που η γνώση της αρχαίας ελληνικής γλώσσας το επιτρέπει, είτε από μετάφραση.

Με τη διδασκαλία κειμένων της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας επιδιώκεται οι μαθητές:

Να γνωρίσουν την πνευματική δημιουργία των αρχαίων Ελλήνων, με την οποία συνδέεται άρρηκτα ο νεοελληνικός πολιτισμός και η οποία αποτέλεσε τη βάση για τη διαμόρφωση του ελληνορωμαϊκού και του δυτικοευρωπαϊκού πολιτισμού, γεγονός που επιβάλλει τη μελέτη της –όχι, όμως, και τη μυθοποίησή της.

Να επικοινωνήσουν με περισσότερα κείμενα που προβάλλουν τη σπουδαιότητα του αρχαίου κόσμου, δηλαδή αντιπροσωπεύουν σημαντικές στιγμές της αρχαίας πολιτισμικής δραστηριότητας και περιλαμβάνουν τα κύρια σημεία για τη δημιουργία μιας εικόνας αυτού του κόσμου κατά το δυνατόν σφαιρικής (ως προς τα είδη και τους συγγραφείς, αλλά και ως προς τις ιδεολογικές τάσεις), ρεαλιστικής και ενδιαφέρουσας στο βαθμό που θα συνδέεται και με τη σύγχρονη ζωή και θα συμβαδίζει με τις ανάγκες του σημερινού νέου ανθρώπου.

Να ανακαλύψουν και να εκτιμήσουν τη λογοτεχνική αξία των έργων των αρχαίων ελλήνων συγγραφέων κατά τη διδασκαλία τόσο από το πρωτότυπο, όσο και από μετάφραση, στο βαθμό που αυτή, με την ποιότητά της, διασώζει τους εκφραστικούς τρόπους του αρχαίου κειμένου και με τη σειρά της αποτελεί ένα νέο λογοτεχνικό κείμενο.

2. Άξονες, Γενικοί στόχοι, Θεμελιώδεις έννοιες Διαθεματικής προσέγγισης.

α) Αρχαία Ελληνική Γλώσσα (Πρωτότυπο)

Τάξη	Άξονες γνωστικού περιεχομένου	Γενικοί στόχοι (γνώσεις, δεξιότητες, στάσεις και αξίες)	Ενδεικτικές Θεμελιώδεις Έννοιες Διαθεματικής προσέγγισης
A B Γ	<p>Η γνώση των βασικών στοιχείων της αρχαίας ελληνικής γλώσσας στο γλωσσικό, σημασιολογικό – λεξιλογικό επίπεδο.</p> <p>Η παράλληλη και συνδυαστική διδασκαλία της γραμματικής και του συντακτικού, για την αποτελεσματικότερη συνειδητοποίηση των φαινομένων της γλώσσας.</p> <p>Η συνεξέταση και η παράλληλη (χρονικά) διδασκαλία των γλωσσικών στοιχείων αρχαίας και νέας ελληνικής (πορεία από τη συγχρονία στη διαχρονία), όπου αυτό είναι εφικτό.</p> <p>Η σύντομη προβολή ποικίλων θεμάτων του αρχαίου ελληνικού βίου και πολιτισμού από την καθημερινή ζωή (θέματα εθνικά, πολιτικά, κοινωνικά, θρησκευτικά κ.ά.).</p>	<p>Οι μαθητές επιδιώκεται:</p> <p>Να εξοικειωθούν βαθμιαία με τον αρχαίο λόγο, μέσα από τη συνολική και πολυεπίπεδη προσέγγισή του (γλωσσική: γραμματική-σύνταξη, λεξιλογική, κατανόηση κειμένου).</p> <p>Να γνωρίσουν τα βασικά στοιχεία της αρχαίας ελληνικής γλώσσας στη γραμματική και τη σύνταξη και να μπορούν να διακρίνουν, συγκριτικά, τις διαφορές τους με τη νέα ελληνική,</p> <p>Να εξοικειωθούν με κείμενα της αρχαίας ελληνικής, κυρίως της αττικής διαλέκτου και να ασκηθούν στην κατανόησή τους, με τη βοήθεια κατάλληλων γλωσσικών σχολίων, χωρίς τη βαθύτερη ερμηνεία τους,</p> <p>Να καλλιεργήσουν το ενδιαφέρον τους για τον αρχαιοελληνικό πολιτισμό με τη μελέτη ποικίλων σε θεματολογία κειμένων του αρχαίου ελληνικού κόσμου (εθνικά, πολιτικά, κοινωνικά, θρησκευτικά, φιλοσοφικά, ποιητικά κ.ά.).</p>	<p>Χώρος-χρόνος, Μεταβολή, Εξέλιξη, Ομοιότητα-διαφορά, Αλληλεπίδραση, Σύγκρουση, Μεταβολή, Πολιτισμός, Παράδοση, Οργάνωση-επικοινωνία, Άτομο-κοινωνία, Εξάρτηση, Σύστημα.</p>

κοινωνικά, θρησκευτικά κ.ά.). Η πρόσληψη και η κατανόηση απλού, εύληπτου και ενδιαφέροντος αρχαίου κειμένου και η απόδοσή του (μετάφραση) σε νεοελληνικό λόγο. Η κατανόηση και η μετάφραση εκτενέστερων αποσπασμάτων συνεχούς κειμένου (Γ΄ τάξη)	Να αντιληφθούν τη διαχρονική διάσταση της ελληνικής γλώσσας και το ρόλο της ως φορέα και δημιουργού ιδεών και αξιών του ελληνικού πολιτισμού, Να ασκηθούν στην κατανόηση και μετάφραση εκτενέστερων αποσπασμάτων συνεχούς κειμένου (Γ΄ τάξη).	
--	--	--

β) Αρχαία Ελληνική Γραμματεία (Μετάφραση)

Τάξη	Αξονες γνωστικού περιεχομένου	Γενικοί στόχοι (γνώσεις, δεξιότητες, στάσεις και αξίες)	Ενδεικτικές Θεμελιώδεις Έννοιες Διαθεματικής προσέγγισης
A	<i>Ομηρικά έπη Ι. Οδύσσεια (Ανθολόγιο)</i> Νόστος, ύβρις-νέμεσις-τίσις, αξίες και στάση ζωής (ξενία, φιλία, οικογένεια κ.α.).	Οι μαθητές επιδιώκεται: Να κατανοήσουν την αφοσίωση του Οδυσσέα στο νόστο και την αξία του αγώνα του ανθρώπου για την επίτευξη των στόχων του, τον ανθρωπομορφισμό των θεών και το μύθο στην ποιητική του μετάπλαση. Να εκτιμήσουν τα ομηρικά έπη ως λογοτεχνικά κείμενα στα οποία αποτυπώνεται ένας ολόκληρος κόσμος με τον πολιτισμό, τις αξίες και την κοινωνική και πολιτική του οργάνωση.	Πολιτισμός, Μεταβολή, Εξέλιξη, Χώρος-χρόνος, Μετανάστευση, Επικοινωνία.
	<i>Ηροδότου Ιστορίες</i> Ανθολόγηση κειμένων με περιεχόμενο ιστορικό, γεωγραφικό – εθνογραφικό και ανεκδοτολογικό.	Να κατανοήσουν τον τρόπο που ερμηνεύει ο Ηρόδοτος το ιστορικό γεγονός της σύγκρουσης Ελλήνων και Περσών. Να αντιληφθούν τη σημασία των εθνογραφικών, γεωγραφικών και ανεκδοτολογικών παρεκβάσεων. Να κατανοήσουν τη λογοτεχνική αξία του έργου, δηλαδή τη σχέση του αφηγηματικού με τον πραγματολογικό/ιστορικό λόγο.	Σύγκρουση, Πολιτισμός, Ελευθερία, Σύστημα, Ομοιότητα-Διαφορά (Ετερότητα), Χώρος-χρόνος, Ατομο- κοινωνία, Ισότητα.
B	<i>Ομηρικά έπη ΙΙ. Ιλιάδα (Ανθολόγιο)</i> Πόλεμος, μήνις, τιμή, «Ομιλία» (εταιρική, συζυγική), φιλία, θάνατος, ανθρωπομορφισμός των θεών.	Να κατανοήσουν και να αξιολογήσουν τη δράση και τη συμπεριφορά του ιλιαδικού ήρωα και τον κόσμο – πολιτισμό της Ιλιάδας. Να διαπιστώσουν και να ερμηνεύσουν την αγριότητα του πολέμου και την τραγικότητα του ανθρώπου. Να εκτιμήσουν τη μετάπλαση του τρωικού μύθου σε επικό ποίημα με επίκεντρο την μήνιν του Αχιλλέα. Να διαπιστώσουν ομοιότητες και διαφορές της Ιλιάδας και της Οδύσσειας.	Σύγκρουση, Ατομο-σύνολο, Χώρος – Χρόνος, Πολιτισμός, Σύστημα, Αλληλεπίδραση, Ελευθερία, Επικοινωνία.
	<i>Αρχαία Ελλάδα. Ο τόπος και οι άνθρωποι (Ανθολόγιο)</i> Δημόσιος και ιδιωτικός βίος των αρχαίων ελλήνων, η καθημερινή ζωή σε τόπο και χρόνο, η ενασχόλησή τους με την επιστήμη και την τεχνολογία (η αγωγή των νέων, η θέση των εφήβων, η ενδυμασία, ο καλλωπισμός, τα συμπόσια, τα εδέσματα και τα ποτά, τα επαγγέλματα, η μουσική, η τεχνολογία, η ιατρική κ.ά.).	Να γνωρίσουν, να κατανοήσουν και να ερμηνεύσουν τη δράση και τη στάση των αρχαίων Ελλήνων στα κοινά, τον τρόπο που βίωναν τα καθημερινά θέματα/προβλήματα σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο και να τα συγκρίνουν με αντίστοιχες δικές τους εμπειρίες. Να διαπιστώσουν και να πληροφορηθούν με ποιες επιστήμες ασχολήθηκαν οι αρχαίοι και ποια ήταν τα τεχνολογικά τους επιτεύγματα. Να γνωρίσουν (γεωγραφικά, ιστορικά και λογοτεχνικά) τόπους και περιοχές με τους οποίους συνδέθηκε η ζωή των Ελλήνων της αρχαιότητας.	Πολιτισμός, Παράδοση, Χώρος-Χρόνος, Μεταβολή, Εξέλιξη, Ανθρωπογενές περιβάλλον, Ατομο-Κοινωνία, Σύστημα, Ισότητα – ανισότητα.
	<i>Δραματική Ποίηση</i>	Να συνειδητοποιήσουν ότι «η τραγωδία είναι παιδί της	Δημοκρατία,

Γ	<p>(τραγωδία-κωμωδία): Ευριπίδου Ελένη</p> <p>Διαφορετική εκδοχή του σχετικού με την Ελένη μύθου, ματαιότητα του πολέμου, επινοητικότητα με την οποία ο άνθρωπος ξεπερνά τα εμπόδια.</p>	<p>δημοκρατίας».</p> <p>Να κατανοήσουν: τις διαφορές της δραματικής ποίησης από τα άλλα είδη του λόγου, τις ιδιαιτερότητες του θεατρικού έργου, τις δυνατότητες διαφορετικών σκηνικών ερμηνειών και παραστάσεων του ίδιου έργου.</p> <p>Να κατανοήσουν, διερευνώντας το μύθο, τις καταστάσεις, το στοχασμό, το ήθος και το λόγο, και να αξιολογήσουν την προσπάθεια των ηρώων να καταλάβουν ποια είναι η θέση τους μέσα στον κόσμο και πώς μπορούν να την αλλάξουν με τη δράση τους, καθώς και ποια είναι η σχέση τους με τους θεούς.</p> <p>Να συνειδητοποιήσουν πού οφείλεται το ενδιαφέρον που παρουσιάζει η τραγωδία, έξω από τα όρια τόπου, χρόνου, μόρφωσης.</p>	<p>Είδωλο, Όνομα – Σώμα, Άγνοια – Γνώση, Ξένος, Πολιτισμός, Ειρήνη – Πόλεμος, Ζωή-Θάνατος, Αλήθεια-Ψεύδος, Μεταβολή.</p>
	<p>Αριστοφάνη Όρνιθες</p> <p>Διαφυγή των ανθρώπων από τις δυσκολίες του κόσμου στο βασίλειο του παραμυθιού, ίδρυση της πόλης των πουλιών μεταξύ ουρανού και γης, μεταξύ θεών και ανθρώπων (Νεφελοκοκκυγία).</p>	<p>Να συλλάβουν ή και να δημιουργήσουν μια κωμική κατάσταση με τη συνειδητή 'αγωγή του γέλιου'.</p> <p>Να αντιληφθούν και να χαρούν την ευτράπελη διάθεση των κειμένων, τα ευρήματα της παιχνιδιάρικης φαντασίας, της έντεχνης παρωδίας και του λεκτικού χιούμορ το οποίο ασκεί, ωστόσο, καυστική κριτική στους θεσμούς της εποχής.</p> <p>Να αντιληφθούν την ιδιαιτερότητα του 'λαϊκού' λόγου που αντιτίθεται στο λόγο της εξουσίας και προβάλλει την πολιτική και κοινωνική επικαιρότητα, μελετώντας (όσο το επιτρέπει η μετάφραση) τη γλώσσα της κωμωδίας.</p>	<p>Πραγματικότητα- Φαντασία, Δικαιοσύνη, Άτομο-Κοινωνία, Πολιτισμός, Θεός-Άνθρωπος.</p>
	<p>Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων</p> <p>Κείμενα του αρχαίου ελληνικού φιλοσοφικού λόγου καίρια για τη θεμελίωση του σύγχρονου προβληματισμού σε θέματα ηθικής, πρακτικής, κοινωνικής και πολιτικής φιλοσοφίας.</p>	<p>Να αποκτήσουν βασικές γνώσεις για την ιστορία της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφικής σκέψης και να προβληματιστούν γύρω από τα ζητήματα που αυτή έθεσε σε σχέση με τον κόσμο και τον άνθρωπο.</p> <p>Να βοηθηθούν μέσα από τη γνωριμία τους με το φιλοσοφικό λόγο στην κατανόηση του αρχαίου ελληνικού κόσμου, αλλά και της επίδρασης που άσκησε στη νεότερη εποχή.</p> <p>Να αντιληφθούν τη διαχρονικότητα και τη διαλεκτικότητα της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφικής σκέψης.</p>	<p>Γνώση, Επιστήμη, Τέχνη, Κόσμος- Άνθρωπος, Άτομο-Κοινωνία, Νόμος, Πολιτεία, Πολιτισμός.</p>

**ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ
(μετάφραση/πρωτότυπο)**

1. Ειδικοί σκοποί

Με τη διδασκαλία της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας μέσα από τα επιλεγμένα κείμενα από το πρωτότυπο ή τη μετάφραση, επιδιώκεται:

η ανάδειξη της σημασίας του αρχαίου ελληνικού κόσμου, η οποία συμπυκνώνεται: στη σημασία που δόθηκε στον άνθρωπο (ανθρωποκεντρισμός), ως άτομο και ως μέλος ενός οργανωμένου συνόλου, και στη συνακόλουθη ολόπλευρη μελέτη του ανθρώπου (ανθρωπογνωσία) ως δρώντος ατόμου και πολίτη,

η κατανόηση του αρχαίου κόσμου, η επικοινωνία με τα πνευματικά και καλλιτεχνικά επιτεύγματά του και η συνειδητοποίηση της σημασίας των επιτευγμάτων αυτών για την πορεία του πολιτισμού,

η επισήμανση και η αξιολόγηση των διαχρονικών ιδεών και αξιών του ελληνικού πολιτισμού,

η σύνδεση σύγχρονων επιστημονικών κατακτήσεων και επιστημολογικών θεωρήσεων με την ελληνική αρχαιότητα,

η επισήμανση της «ευρωπαϊκής διάστασης» της αρχαιότητας, δηλαδή των επιτευγμάτων της που συνέβαλαν στη θεμελίωση του ευρωπαϊκού πολιτισμού, αλλά, παράλληλα, και η επισήμανση των οφειλών του αρχαίου ελληνικού κόσμου σε άλλους λαούς (κυρίως της Ανατολικής Μεσογείου),

η μελέτη της αρχαίας γλώσσας ως φορέα της πνευματικής δημιουργίας και η συνειδητοποίηση της αφετηρίας και της συνέχειας της ελληνικής γλώσσας και του εθνικού βίου (με επισήμανση όλων των εξελικτικών φάσεων: επιδράσεων, μεταβολών, αλλαγών και αναμειξιών) και, επομένως, η ενίσχυση της αυτογνωσίας και η κατανόηση των ιδιαίτεροτήτων της πολιτισμικής μας ταυτότητας.

Ο γενικός σκοπός του μαθήματος υπηρετείται με δύο κύριες διαδικασίες, την ερμηνεία κειμένων της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας (από μετάφραση και από το πρωτότυπο) και τη διδασκαλία της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας, οι οποίες επιδιώκουν σαφώς διακρινόμενους ειδικότερους σκοπούς.

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα (πρωτότυπο)

Με τη διδασκαλία της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας επιδιώκεται οι μαθητές:
 να εξοικειωθούν βαθμιαία με τον αρχαίο ελληνικό λόγο συνολικά, τόσο στο επίπεδο του συστήματος της γλώσσας, όσο και στο λεξιλογικό-σημασιολογικό και στο επίπεδο της γλωσσικής κατανόησης κειμένου,
 να γνωρίσουν στοιχειώδη και βασικά στοιχεία της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, χωρίς επέκταση σε λεπτομέρειες, ώστε να εξοικειωθούν με τις ιδιαιτερότητες της και να μπορούν να διακρίνουν τις αντιστοιχίες με τη νέα ελληνική,
 να συνειδητοποιήσουν ότι η νέα ελληνική έχει τις ρίζες της στην αρχαία και αποτελεί εξέλιξη και συνέχειά της,
 να εξοικειωθούν με κείμενα της αρχαίας ελληνικής, κλασικά και μεταγενέστερα, της αττικής διαλέκτου, και να ασκηθούν στη γλωσσική κατανόησή τους με τη βοήθεια πάντοτε ενός κατάλληλου γλωσσικού υπομνηματισμού, χωρίς να επιδιώκεται βαθύτερη ερμηνεία τους.

Αρχαία Ελληνική Γραμματεία (μετάφραση)

Με τη διδασκαλία κειμένων της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας επιδιώκεται οι μαθητές:
 να γνωρίσουν την πνευματική δημιουργία των Αρχαίων Ελλήνων, όπως αυτή παραδίδεται σε κείμενα όλων των περιόδων της αρχαίας ελληνικής γραμματείας -από τα ομηρικά χρόνια ως τα αλεξανδρινά- και όλων των λογοτεχνικών ειδών. Πρόκειται για μια πνευματική δημιουργία με την οποία συνδέεται άρρηκτα ο νεοελληνικός πολιτισμός και η οποία αποτέλεσε τη βάση για τη διαμόρφωση του ελληνορωμαϊκού και του δυτικοευρωπαϊκού πολιτισμού, γεγονός που επιβάλλει τη μελέτη της –όχι, όμως, και τη μυθοποίησή της,
 να επικοινωνήσουν με περισσότερα κείμενα που προβάλλουν την ουσία του αρχαίου κόσμου, δηλαδή αντιπροσωπεύουν σημαντικές στιγμές της αρχαίας πολιτισμικής δραστηριότητας και παρέχουν τα κύρια σημεία για τη δημιουργία μιας εικόνας αυτού του κόσμου κατά το δυνατόν σφαιρικής (ως προς τα είδη και τους συγγραφείς, αλλά και ως προς τις ιδεολογικές τάσεις), ρεαλιστικής και ελκυστικής, ενδιαφέρουσας στο βαθμό που θα συνδέεται και με τη σύγχρονη ζωή και θα συστοιχεί με τις ανάγκες του σημερινού νέου ανθρώπου,
 να εμβραθύνουν σε κείριες επιτεύξεις της αρχαιότητας στον πνευματικό χώρο –πάντα σε συσχετισμό και συνδυασμό με άλλων μορφών συνεκφάνσεις του αρχαίου πολιτισμού,
 να δοκιμάσουν την αισθητική απόλαυση από την ανακάλυψη και εκτίμηση της λογοτεχνικής αξίας των έργων των αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων κατά τη διδασκαλία τόσο από το πρωτότυπο, όσο και από ποιοτικές μεταφράσεις,
 να πληροφορηθούν, να κατανοήσουν και να ερμηνεύσουν τη δράση, τις στάσεις και τις συμπεριφορές των ανθρώπων του αρχαίου κόσμου σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο,
 να επικοινωνήσουν με διάφορα είδη αρχαίων κειμένων, να τα προσεγγίσουν ως λογοτεχνικά είδη ενταγμένα στο ιστορικό και κοινωνικό τους πλαίσιο και να εκτιμήσουν την προσφορά των αρχαίων στο σύγχρονο ελληνικό και ευρωπαϊκό πολιτισμό.

2 Στόχοι, Θεματικές ενότητες, Ενδεικτικές δραστηριότητες, Διαθεματικά σχέδια εργασίας

α. Αρχαία Ελληνική Γλώσσα (από το πρωτότυπο)

ΤΑΞΗ Α΄

Στόχοι	Θεματικές Ενότητες	Ενδεικτικές Δραστηριότητες¹
Οι μαθητές επιδιώκεται: να αντιληφθούν τη διαχρονική συνέχεια της ελληνικής γλώσσας, να εξοικειωθούν με τη δομή και την εκφραστική ιδιαιτερότητα του αρχαίου λόγου, να γνωρίσουν τα βασικά στοιχεία της αρχαίας ελληνικής	Η διαχρονική διάσταση της ελληνικής γλώσσας από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα Βασικά στοιχεία της αρχαίας ελληνικής γλώσσας: Γράμματα, φωνήεντα, σύμφωνα, δίφθογοι, τόνοι, πνεύματα, στίξη Ειδικά μορφολογικά χαρακτηριστικά της αρχαίας ελληνικής γλώσσας και η λειτουργία τους στο λόγο: Δοτική, απαρέμφατο, μετοχή, αύξησις,	Ασκήσεις που να καλύπτουν όλα τα επίπεδα της γλωσσικής διδασκαλίας, δηλαδή τη γνώση της γραμματικής και του συντακτικού, την κατάκτηση του λεξιλογίου, τη σύγκριση με στοιχεία της Ν.Ε. και την ικανότητα κατανόησης κειμένου. Έτσι, απαιτούνται τρεις κατηγορίες ασκήσεων: α) για τη γνώση της γραμματικής και του συντακτικού, αντικειμενικού τύπου: - πολλαπλής επιλογής διαφόρων τύπων - συμπλήρωσης κενών - αντιστοιχίσης, διάζευξης κ.ά.

¹ Οι δραστηριότητες με πλάγια γράμματα προτείνονται ως διαθεματικές και ανταποκρίνονται στις προτεινόμενες διαθεματικές έννοιες της 3^{ης} στήλης του πίνακα του αντίστοιχου ΔΕΠΠΣ.

<p>γλώσσας στο γλωσσικό, - σημσιολογικό λεξιλογικό επίπεδο, να κατανοήσουν τα φαινόμενα της γλώσσας μέσα από την παράλληλη και συνδυαστική διδασκαλία της γραμματικής και του συντακτικού της αρχαίας ελληνικής και της νέας ελληνικής (πορεία από τη συγχρονία στη διαχρονία) όπου αυτό είναι εφικτό, να μπορούν να κατανοήσουν ένα απλό, εύληπτο και ενδιαφέρον αρχαίο κείμενο και να το αποδώσουν σε νεοελληνικό λόγο, να καλλιεργήσουν το ενδιαφέρον τους για τον αρχαιοελληνικό πολιτισμό με τη μελέτη ποικίλων σε θεματολογία κειμένων του αρχαίου ελληνικού κόσμου (π.χ. εθνικά, πολιτικά, κοινωνικά, θρησκευτικά κ.ά.)</p>	<p>αναδιπλασιασμός Σταδιακή διδασκαλία του ετυμολογικού της αρχαίας ελληνικής γλώσσας: Ο σχηματισμός των λέξεων, παραγωγή λέξεων - πρωτότυπες, παράγωγες - απλές, σύνθετες, παρασύνθετες λέξεις Παράγωγα ρήματα Παράγωγα ουσιαστικά από ρήματα, που δηλώνουν το πρόσωπο που ενεργεί, ενέργεια, πάθος, κατάσταση, αποτέλεσμα ενέργειας, όργανο ή μέσο, τόπο Παράγωγα ουσιαστικά από ουσιαστικά: τοπικά, περιεκτικά, εθνικά, πατρωνυμικά, γονεωνυμικά, υποκοριστικά, παρώνυμα Παράγωγα ουσιαστικά από επίθετα Παράγωγα επίθετα από: ρήματα και επίθετα, ουσιαστικά και επιρρήματα Παράγωγα επιρρήματα: τοπικά, τροπικά, ποσοτικά, χρονικά Σταδιακή διδασκαλία των φαινομένων της γραμματικής της αρχαίας ελληνικής γλώσσας: Ουσιαστικά α΄ και β΄ κλίσης. Φωνηεντόληκτα ουσιαστικά γ΄ κλίσης και συμφωνόληκτα σε: ων-οντος, -ας-αντος Επίθετα β΄ κλίσης Οι προσωπικές και δεικτικές αντωνυμίες Η οριστική ενεστώτα, παρατατικού και μέλλοντα του ρήματος ειμί – το απαρέμφατο και η μετοχή ενεστώτα και μέλλοντα Η οριστική, το απαρέμφατο και η μετοχή των βαρυτόνων φωνηεντολήκτων και αφωνολήκτων ρημάτων ενεργητικής και μέσης φωνής Σταδιακή διδασκαλία των φαινομένων της σύνταξης της αρχαίας ελληνικής γλώσσας στα βασικά της χαρακτηριστικά: Η δομή της απλής πρότασης Ρήματα μεταβατικά - αμετάβατα - συνδετικά, Υποκείμενο – αντικείμενο - κατηγορούμενο Ειδικό και τελικό απαρέμφατο. Ταυτοπροσωπία – ετεροπροσωπία Η μετοχή και η γενική λειτουργία της, χωρίς λεπτομέρειες (με την ονοματική της ιδιότητα, κυρίως επιθετική – κατηγορηματική, και τη ρηματική της, επιρρηματική γενικά).</p>	<p>- μετασχηματισμού φράσεων ή προτάσεων (από τον έναν αριθμό ή χρόνο στον άλλο) β) για την κατάκτηση του σημσιολογικού επιπέδου της γλώσσας: - αναγνώρισης της σημασίας των λέξεων από τα συμφραζόμενα - κυριολεκτικής ή μεταφορικής χρήσης της κατάλληλης λέξης σε προτάσεις που κατασκευάζουν οι μαθητές ή που τους δίδονται - αντιστοίχισης λέξεων ως προς τη σημασία ή το γραμματικό τύπο - δημιουργίας οικογενειών ομόρριζων λέξεων γ) για την κατανόηση και απόδοση του περιεχομένου των κειμένων: ανοικτού ή κλειστού τύπου κατά περίπτωση, που απαιτούν μία προσωπική στάση ή εκτίμηση του μαθητή για το θέμα του κειμένου, τη δράση ή τη στάση των προσώπων και τα περιγραφόμενα στοιχεία. <i>Σύνδεση της διδασκαλίας των γλωσσικών φαινομένων με τα προγράμματα των πολυμέσων και γνωριμία με τις μορφές της ελληνικής γραφής (π.χ. πινακίδες της Κνωσού, γραμμική γραφή Β΄, συλλαβογράμματα και πολυγράμματα) (Ιστορία, Πληροφορική).</i> <i>Σύνδεση των κειμένων με ιστορικά γεγονότα, (π.χ. Μηδικοί πόλεμοι, Πελοποννησιακός πόλεμος κ.ά.) και πολιτιστικά φαινόμενα (διάφορες μορφές της τέχνης, π.χ. πλαστική, ζωγραφική, αρχιτεκτονική) διαφόρων περιόδων που καλύπτονται από τη διδακτέα ύλη της αντίστοιχης τάξης του μαθήματος της Ιστορίας και της Λογοτεχνίας.</i> <i>Συσχέτιση της ελληνικής γλώσσας με σύγχρονους όρους της επιστήμης και της τεχνολογίας.</i> <i>Σύνδεση των γλωσσικών φαινομένων της αρχαίας και νέας ελληνικής με ανάλογα των ομιλούμενων, σήμερα, ευρωπαϊκών γλωσσών.</i></p>
--	--	---

ΤΑΞΗ Β΄

Στόχοι	Θεματικές Ενότητες	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να συνεχίσουν τη γνώση των βασικών στοιχείων της αρχαίας ελληνικής γλώσσας στο γλωσσικό, σημασιολογικό – λεξιλογικό επίπεδο, να συνεχίσουν τη γνώση των φαινομένων της γλώσσας μέσα από την παράλληλη και συνδυαστική διδασκαλία της γραμματικής και του συντακτικού της αρχαίας και της νέας ελληνικής (πορεία από τη συγχρονία στη διαχρονία), όπου αυτό είναι εφικτό, να μπορούν να κατανοήσουν ένα απλό, εύληπτο και ενδιαφέρον αρχαίο κείμενο και να το αποδώσουν (μεταφράσουν) σε νεοελληνικό λόγο, να καλλιεργήσουν το ενδιαφέρον τους για τον αρχαιοελληνικό πολιτισμό με τη μελέτη ποικίλων σε θεματολογία κειμένων του αρχαίου ελληνικού κόσμου (π.χ. εθνικά, πολιτικά, κοινωνικά, θρησκευτικά κ.ά..)</p>	<p>Συνέχιση της διδασκαλίας του ετυμολογικού της αρχαίας ελληνικής γλώσσας: Σύνθεση λέξεων: πρώτο συνθετικό λέξη κλιτή, δεύτερο συνθετικό λέξη άκλιτη Νόθα σύνθετα, παρασύνθετα Τονισμός των συνθέτων Η σημασία των συνθέτων Άλλοι τρόποι σχηματισμού λέξεων (ονοματοποιία, κύρια και καταχρηστική παραγωγή) Αλλαγή της σημασίας των λέξεων</p> <p>Συνέχιση της διδασκαλίας των φαινομένων της γραμματικής της αρχαίας ελληνικής γλώσσας: Οι άλλες εγκλίσεις των βαρυτόνων φωνηεντολήκτων και αφωνολήκτων ρημάτων (υποτακτική, ευκτική, προστακτική) ενεργητικής και μέσης φωνής Υποτακτική, ευκτική, προστακτική του ρήματος ειμί ενεστώτα και μέλλοντα Τα υπόλοιπα συμφωνόληκτα ουσιαστικά γ' κλίσης (τα συχνότερα συναντώμενα) Επίθετα γ' κλίσης (τα συχνότερα, π.χ. τα εις: -υς -εια -υ , -ων -ων -ον -ης -ης -ες) Αντωνυμίες (οι υπόλοιπες) Προθέσεις και σύνδεσμοι (γενικά η χρήση τους) Συνέχιση της διδασκαλίας των φαινομένων της σύνταξης του αρχαίου λόγου στα βασικά τους χαρακτηριστικά: Κατά παράταξη και καθ' υπόταξη σύνδεση των προτάσεων Το αντικείμενο (αναλυτικότερα). Περιπτώσεις μονόπτωτων ρημάτων και ορισμένων δίπτωτων Η επαυξημένη πρόταση Οι προσδιορισμοί: Ονοματικοί, ομοίπτωτοι και ετερόπτωτοι (γενικά – όχι όλες οι κατηγορίες) – επιρρηματικοί Επιρρηματική μετοχή – συνημμένη και απόλυτος (μόνο η γενική απόλυτος) Οι δευτερεύουσες προτάσεις μόνο ως προς την εισαγωγή και την ονομασία τους Το ποιητικό αίτιο Απρόσωπα ρήματα γενικά - Το υποκείμενό τους και η δοτική προσωπική γενικά</p>	<p>Ασκήσεις που να καλύπτουν όλα τα επίπεδα της γλωσσικής διδασκαλίας, δηλαδή τη γνώση της γραμματικής και του συντακτικού, την κατάκτηση του λεξιλογίου και την ικανότητα κατανόησης κειμένου. Έτσι, απαιτούνται τρεις κατηγορίες ασκήσεων:</p> <p>α) για τη γνώση της γραμματικής και του συντακτικού αντικειμενικού τύπου :</p> <ul style="list-style-type: none"> - πολλαπλής επιλογής διαφόρων τύπων - συμπλήρωσης κενών - αντιστοίχισης, διάζευξης κ.ά. - μετασχηματισμού φράσεων ή προτάσεων (από τον έναν αριθμό ή χρόνο στον άλλο) <p>β) για την κατάκτηση του σημασιολογικού επιπέδου της γλώσσας:</p> <ul style="list-style-type: none"> - αναγνώρισης της σημασίας των λέξεων από τα συμφραζόμενα - κυριολεκτικής ή μεταφορικής χρήσης της κατάλληλης λέξης σε προτάσεις που κατασκευάζουν οι μαθητές ή που τους δίδονται - αντιστοίχισης λέξεων ως προς τη σημασία ή το γραμματικό τύπο <p>ετυμολογίας: δημιουργίας οικογενειών ομόρριζων λέξεων, παραγωγής, σύνθεσης ή ανάλυσης λέξεων στα συνθετικά τους</p> <p>γ) για την κατανόηση και απόδοση του περιεχομένου των κειμένων:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ανοικτού ή κλειστού τύπου κατά περίπτωση, που απαιτούν μία προσωπική στάση ή εκτίμηση του μαθητή για το θέμα του κειμένου, τη δράση ή τη στάση των προσώπων και τα περιγραφόμενα στοιχεία <p><i>Διαθεματική σύνδεση της Αρχαίας Ελληνικής με τη Νεοελληνική, Ευρωπαϊκή και Παγκόσμια Λογοτεχνία, με το μάθημα των Θρησκευτικών (θρησκευτικές αντιλήψεις και ηθική των αρχαίων, του χριστιανισμού και άλλων ανατολικών λαών), και με τις Θετικές και Κοινωνικές επιστήμες.</i></p> <p><i>Συζήτηση για τον τρόπο ψυχαγωγίας και διασκέδασης κατά την αρχαιότητα και τη σύγχρονη εποχή.</i></p> <p><i>Καταγραφή επιστημονικών και τεχνικών όρων της ελληνικής γλώσσας και συσχέτισή τους με τη σύγχρονη ορολογία.</i></p> <p><i>Σύνδεση των γλωσσικών φαινομένων της αρχαίας και νέας ελληνικής με ανάλογα των ομιλούμενων, σήμερα, ευρωπαϊκών γλωσσών.</i></p>

Στόχοι	Θεματικές Ενότητες	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να συνεχίσουν τη γνώση των βασικών στοιχείων της αρχαίας ελληνικής γλώσσας στο γλωσσικό, σημασιολογικό – λεξιλογικό επίπεδο, να συνεχίσουν τη γνώση των φαινομένων της γλώσσας μέσα από την παράλληλη και συνδυαστική διδασκαλία της γραμματικής και του συντακτικού της αρχαίας ελληνικής και της νέας ελληνικής (πορεία από τη συγχρονία στη διαχρονία) όπου αυτό είναι εφικτό, να μπορούν να κατανοήσουν ένα εύληπτο και ενδιαφέρον αρχαίο κείμενο, να το αποδώσουν και να το μεταφράσουν σε νεοελληνικό λόγο, να αντιληφθούν τη διαχρονική διάσταση της ελληνικής γλώσσας ως δημιουργού και φορέα ιδεών και αξιών του ελληνικού πολιτισμού, καθώς και των στοιχείων πολιτισμικής συνέχειας, να καλλιεργήσουν το ενδιαφέρον τους για τον αρχαιοελληνικό πολιτισμό με τη μελέτη ποικίλων σε θεματολογία κειμένων του αρχαίου ελληνικού κόσμου (π.χ. εθνικά, πολιτικά, κοινωνικά, θρησκευτικά κ.ά.) να ασκηθούν στην κατανόηση και μετάφραση εκτενέστερων αποσπασμάτων συνεχούς κειμένου να γνωρίσουν την προσωπικότητα του Μ. Αλεξάνδρου όχι μόνο ως στρατιωτικής και πολιτικής ιδιοφυίας αλλά και ως ανθρώπου</p>	<p><i>Συνέχιση της διδασκαλίας των φαινομένων της γραμματικής της αρχαίας ελληνικής γλώσσας:</i></p> <p>Ο αόριστος β' των βαρυτόνων φωνηεντολήκτων και αφωνολήκτων ρημάτων ενεργητικής και μέσης φωνής</p> <p>Η παθητική φωνή (μέλλων – αόριστος)</p> <p>Τα συνηρημένα ρήματα εις –άω, –έω, –όω</p> <p>Ο μέλλων και ο αόριστος των ημιφωνολήκτων ρημάτων</p> <p>Μερικά ανώμαλα ονόματα (παις, γυνή, ναυς, χείρ)</p> <p>Τα ομαλά παραθετικά των επιθέτων και των επιρρημάτων και τα συχνότερα ανώμαλα.</p> <p><i>Συνέχιση της διδασκαλίας των φαινομένων της σύνταξης του αρχαίου λόγου στα βασικά τους χαρακτηριστικά:</i></p> <p>Οι προτάσεις και τα είδη τους</p> <p>Ο τρόπος σύνδεσης των προτάσεων αναλυτικότερα</p> <p>Οι δευτερεύουσες προτάσεις. Ο τρόπος εισαγωγής και η ονομασία τους. Ο κύριος τρόπος εκφοράς τους γενικά</p> <p>Περισσότερα για το αντικείμενο (ειδικότερα των δίπτωτων ρημάτων)</p> <p>Περισσότερα για την κατηγορηματική μετοχή</p> <p>Η σύγκριση. Ο β' όρος της σύγκρισης και ο γενικός τρόπος εκφοράς του</p> <p>Δυνητικό, υποθετικό και αοριστολογικό άν. Η απόδοση του στη νέα ελληνική</p> <p><i>Γνωριμία με την προσωπικότητα του Μ. Αλεξάνδρου μέσα από επιλεγμένα αποσπάσματα της Αρριανού Αλεξάνδρου Αναβάσεως</i></p>	<p>Ασκήσεις που να καλύπτουν όλα τα επίπεδα της γλωσσικής διδασκαλίας, δηλαδή τη γνώση της γραμματικής και του συντακτικού, την κατάκτηση του λεξιλογίου και την ικανότητα κατανόησης και μετάφρασης κειμένου. Έτσι, απαιτούνται τρεις κατηγορίες ασκήσεων:</p> <p>α) για τη γνώση της γραμματικής και του συντακτικού, αντικειμενικού τύπου:</p> <ul style="list-style-type: none"> - πολλαπλής επιλογής διαφόρων τύπων – συμπλήρωσης κενών – αντιστοίχισης, διάζευξης κ.ά. - μετασχηματισμού φράσεων ή προτάσεων (από τον έναν αριθμό ή χρόνο στον άλλο β) για την κατάκτηση του σημασιολογικού επιπέδου της γλώσσας: <ul style="list-style-type: none"> - αναγνώρισης της σημασίας των λέξεων από τα συμφραζόμενα - κυριολεκτικής ή μεταφορικής χρήσης της κατάλληλης λέξης σε προτάσεις που κατασκευάζουν οι μαθητές ή που τους δίδονται - αντιστοίχισης λέξεων ως προς τη σημασία ή το γραμματικό τύπο - ετυμολογίας: δημιουργίας οικογενειών ομόρριζων λέξεων, παραγωγής, σύνθεσης ή ανάλυσης λέξεων στα συνθετικά τους γ) για την κατανόηση και μετάφραση ενός κειμένου: <ul style="list-style-type: none"> - ανοικτού ή κλειστού τύπου κατά περίπτωση, που απαιτούν μία προσωπική στάση ή εκτίμηση του μαθητή για το θέμα του κειμένου, τη δράση ή τη στάση των προσώπων και τα περιγραφόμενα στοιχεία. <p><i>Προσέγγιση θεμάτων που αφορούν τον έρωτα, την αγάπη και τη γονική στοργή και σύνδεσή τους με άλλα γνωστικά αντικείμενα (Λογοτεχνία, Θρησκευτικά, Πολιτική και Κοινωνική Αγωγή) και με τα προγράμματα των πολυμέσων.</i></p> <p><i>Συζήτηση για την ισότητα και ανισότητα (σχέσεις δύο φύλων, κοινωνικές τάξεις, οικονομική ανισότητα) και συσχέτιση με την εποχή μας.</i></p> <p><i>Διασύνδεση των κειμένων με θέματα κοινωνικής και πολιτικής αγωγής για μια πρώτη επαφή των μαθητών με τα πολιτεύματα και τους νόμους, π.χ. η δημοκρατία και η κατάλυσή της στην αρχαιότητα και στη σύγχρονη εποχή.</i></p> <p><i>Διαθεματική σύνδεση της Αρχαίας Ελληνικής με τη Νεοελληνική, Ευρωπαϊκή και Παγκόσμια Λογοτεχνία, με το μάθημα των Θρησκευτικών (θρησκευτικές αντιλήψεις και ηθική των αρχαίων, του χριστιανισμού και άλλων ανατολικών λαών) και με τις Θετικές και Κοινωνικές επιστήμες.</i></p> <p><i>Καταγραφή επιστημονικών και τεχνικών όρων της ελληνικής γλώσσας και συσχέτισή τους με τη σύγχρονη ορολογία.</i></p>

στις σχέσεις του με τους στρατιώτες του, τους φίλους και τους αντιπάλους του.		Σύνδεση των γλωσσικών φαινομένων της αρχαίας και νέας ελληνικής με ανάλογα των ομιλούμενων, σήμερα, ευρωπαϊκών γλωσσών. Απόδοση απλών φράσεων της ν.ε. σε αρχαίο ελληνικό λόγο.
---	--	--

Προτεινόμενα διαθεματικά σχέδια εργασίας²

- Θέμα: Λόγιοι τύποι και αποφθεγματικές και παροιμιακές φράσεις στη νέα ελληνική γλώσσα.** Οργάνωση ομαδικών εργασιών με αντικείμενο τη συγκέντρωση και καταγραφή λογίων τύπων και αποφθεγματικών και παροιμιακών φράσεων της αρχαίας που επιβιώνουν στους διάφορους τομείς της καθημερινότητας (κοινωνικές σχέσεις, πολιτική, οικονομία, αθλητισμός, θρησκεία κτλ.). Ανάρτηση στην τάξη επιλεγμένων παροιμιακών ή αποφθεγματικών φράσεων. **Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες:** Χώρος-χρόνος, Ομοιότητα-διαφορά, Σύστημα, Άτομο-Κοινωνία, Παράδοση-Πολιτισμός. **Προεκτάσεις** στην Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή, Φυσική Αγωγή, Θρησκευτικά, Λογοτεχνία.
- Θέμα: Οι έφηβοι στην αρχαιότητα και στην εποχή μας:** Ανάλυση ομαδικών ή ατομικών εργασιών με θέμα τη δραματοποίηση του όρκου των Αθηναίων εφήβων. Μια ομάδα μαθητών απαγγέλλει τον όρκο από το πρωτότυπο και η άλλη από μετάφραση. Ο όρκος αναρτάται στην τάξη. Άλλη ομάδα συντάσσει ανάλογο όρκο που θα έδινε ένας σύγχρονος έφηβος κατά την ενηλικίωσή του. **Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες:** Χώρος-χρόνος, Ομοιότητα-διαφορά, Σύστημα, Άτομο-Κοινωνία. **Προεκτάσεις** στην Ιστορία, Αισθητική Αγωγή, Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή, Θρησκευτικά, Λογοτεχνία.
- Θέμα: Δραματοποίηση αισωπειών μύθων:** Οι μαθητές, χωρισμένοι σε ομάδες, μεταφέρουν μύθους του Αισώπου σε ευθύ λόγο, κατανέμουν ρόλους, κατασκευάζουν στοιχειώδη σκηνικά, κοστούμια και προσωπεία, και παρουσιάζουν τους μύθους στην τάξη με μορφή θεατρικού δρώμενου. **Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες:** Χώρος-χρόνος, Ομοιότητα-διαφορά, Εξέλιξη, Μεταβολή, Πολιτισμός. **Προεκτάσεις** στη Αισθητική Αγωγή, Ιστορία, Οικιακή οικονομία, τεχνολογία, Πληροφορική.
- Θέμα: Λεξικό αρχαίων ελληνικών αθλητικών όρων:** Ανάλυση ομαδικών ή ατομικών εργασιών με θέμα τη συγκέντρωση όρων που αφορούν: α) αρχαία αθλήματα, β) αθλητικά όργανα, γ) αγώνες. Κατάρτιση σχετικών πινάκων. Αναζήτηση σχετικού εικαστικού υλικού. Αντιστοίχιση των αρχαίων αγωνισμάτων με τα σύγχρονα. **Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες:** Χώρος-χρόνος, Ομοιότητα-διαφορά, Εξέλιξη, Μεταβολή, Πολιτισμός. **Προεκτάσεις** στη Αισθητική Αγωγή, Ιστορία, Φυσική Αγωγή, Τεχνολογία, Πληροφορική.
- Θέμα : Αρριανού, Αλεξάνδρου Ανάβαση και νεοελληνική παράδοση (δημοτική και λόγια).** Αναζήτηση α. νεοελληνικών παραδόσεων και λαϊκών μύθων για τον Μ. Αλέξανδρο β. λογοτεχνικών κειμένων –ποιητικών ή πεζών- (π.χ. Κ. Π. Καβάφη «Στα 200 π.Χ»). γ. εικαστικών αναπαραστάσεων του Αλεξάνδρου στη λαϊκή ζωγραφική. **Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες:** Χώρος-χρόνος, Ομοιότητα-διαφορά, Πολιτισμός. **Προεκτάσεις** στη Νεοελληνική Λογοτεχνία., στην Ιστορία, στην Αισθητική Αγωγή.

β. Αρχαία Ελληνική Γραμματεία (μετάφραση)

ΤΑΞΗ Α΄

Στόχοι	Θεματικές Ενότητες (διατιθέμενος χρόνος)	Ενδεικτικές Δραστηριότητες ³
Ομηρικά έπη Ι. Οδύσσεια		
<p>Με τη διδασκαλία της Οδύσσειας επιδιώκεται οι μαθητές:</p> <p>να κατανοήσουν την Οδύσσεια ως ποιητική γεωγραφία και ως ανθρωπο - γεωγραφικό έπος, να γνωρίσουν και να κατανοήσουν με αφορμή το νόστο την περιπέτεια ενός αρχετυπικού έλληνα, ενός ήρωα που επιβιώνει, επειδή διαθέτει ευφυΐα, τόλμη και τλημοσύνη,</p>	<p>Ανθολόγιο που περιλαμβάνει: περιλήψεις, αναδιηγήσεις, αναγνώσεις και αναλυτική επεξεργασία ορισμένων ραψωδιών.</p> <p>Θέματα: νόστος, ύβρις, ανθρωπομορφισμός των θεών, κοινωνική και πολιτική οργάνωση αείας</p>	<p>Οι μαθητές:</p> <p>Συνθέτουν σύντομες εργασίες για θέματα όπως: η ύβρις στο σχήμα <i>ύβρις-νέμεσις-τίσις</i></p> <p>Προεκτείνουν την αναγνωστική εμπειρία τους με αξιοποίηση των ερωτήσεων των παράλληλων κειμένων και πληροφοριών που αντλούν από το διαδίκτυο και από προγράμματα πολυμέσων για θέματα σχετικά με την Οδύσσεια</p>

² Τα διαθεματικά αυτά σχέδια εργασίας μπορούν να συμπληρώσουν εναλλακτικά τις αναφερόμενες στο ΑΠΣ «ενδεικτικές διαθεματικές δραστηριότητες», για τις οποίες διατίθεται περίπου το 10% του διδακτικού χρόνου και ανταποκρίνονται σε όσα προτείνονται στην τρίτη στήλη του πίνακα του ΔΕΠΠΣ.

³ Οι δραστηριότητες με πλάγια γράμματα προτείνονται ως διαθεματικές και ανταποκρίνονται στις προτεινόμενες διαθεματικές έννοιες της 3^{ης} στήλης του πίνακα του αντίστοιχου ΔΕΠΠΣ.

<p>να γνωρίσουν και να κατανοήσουν το μύθο στην ποιητική μετάπλασή του και την πλοκή του, όπως δίνεται στα βασικά του στοιχεία στο προσοίμιο, ως ποιητικό παρελθόν και ποιητικό παρόν (αναζήτηση, νόστος, α΄ και β΄ αγορά των θεών, εγκιβωτισμένη αφήγηση των περιπετειών του Οδυσσέα και των συντρόφων του -απόλογοι-, μνηστηροφονία),</p> <p>να χαρούν το παραμυθικό και φανταστικό ταξίδι του νόστου και τα στοιχεία που το χαρακτηρίζουν,</p> <p>να διερευνήσουν τη δομή της <i>Οδύσσειας</i>, ώστε να γνωρίσουν και να κατανοήσουν τις αφηγηματικές τεχνικές (ευθύς λόγος, διάλογος, μονόλογος, εγκιβωτισμός), την οπτική γωνία του αφηγητή (αφήγηση σε α΄ ή γ΄ πρόσωπο), τη λειτουργία του χρόνου ως προς την τάξη (αναδρομή, προοικονομία) και ως προς τη διάρκεια (διαστολή και συστολή του χρόνου) και τους εκφραστικούς τρόπους (περιγραφή / περιγραφική τεχνική, επαναλήψεις, επική ειρωνεία, άστοχα ερωτήματα, παρομοίωση, στοιχεία προφορικής σύνθεσης και διάδοσης του έπους: τυπικές φράσεις και σκηνές, τυπικοί στίχοι, τυπικά επίθετα) και να αξιολογήσουν, στο βαθμό που είναι δυνατόν, το λειτουργικό τους ρόλο,</p> <p>να κατανοήσουν τον ανθρωποκεντρικό και ανθρωπιστικό χαρακτήρα της <i>Οδύσσειας</i>, να αναγνωρίσουν, να κατανοήσουν και να αξιολογήσουν τη δράση και τη συμπεριφορά των κυριότερων, τουλάχιστον, προσώπων όχι για να αναζητήσουν πρότυπα συμπεριφοράς, αλλά για να εμβαθύνουν τη γνώση τους για τον άνθρωπο,</p> <p>να διαπιστώσουν ότι στην <i>Οδύσσεια</i> λειτουργεί το σχήμα <i>ύβρις</i> (μνηστήρες - Οδυσσέας), <i>νέμεσις</i> (μνηστηροφονία), <i>τίσις</i> και ότι η δράση συντελείται σε τρία επίπεδα: Όλυμπος (θεοί), γη (θεοί-άνθρωποι), Άδης (νεκροί-Οδυσσέας),</p> <p>να κατανοήσουν τον πολιτισμό της <i>Οδύσσειας</i> «κόσμος»: αξίες, στάσεις, δράση, ήθη και έθιμα, κοινωνική και πολιτική οργάνωση, θεσμοί, υλικός πολιτισμός, κ.ά.</p>	<p>πολιτική οργάνωση, αξίες και στάση ζωής, ηρωικό στοιχείο, αφηγηματικές τεχνικές, ομοιότητες και διαφορές των επών.</p> <p>(Συνολικά 35 διδακτικές ώρες, Σεπτέμβριος - Φεβρουάριος)</p>	<p><i>Συζητούν το θέμα: «Ο ανθρωπομορφισμός των θεών» (Ιστορία: η θρησκεία των αρχαίων ελλήνων, πολυθεΐα και μονοθεΐσμός, Λογοτεχνία: αξιοποίηση συμβόλων στη σύγχρονη Λογοτεχνία, Αισθητική Αγωγή: εικαστικές απεικονίσεις).</i></p> <p><i>Αξιοποιούν πληροφορίες της Γεωγραφίας, της Τοπικής Ιστορίας, της Φυσικής Αγωγής, της Οικιακής Οικονομίας, κ.ά. για τη διερεύνηση θεμάτων, που αναφέρονται στο έπος, όπως: τοπωνύμια, μουσικοχορευτικοί και αθλητικοί αγώνες (π.χ. στη Σχερία), διατροφή των αρχαίων, σύγκριση με το σήμερα και σύνθεση του κειμένου του μαθητή (Γεωγραφία, Γλώσσα, Λογοτεχνία, Φυσική Αγωγή και Αισθητική Αγωγή).</i></p> <p><i>Εργάζονται στο θέμα: «Ολυμπιάδες σε τόπο και χρόνο» με υποθέματα:</i></p> <p><i>Οι Ολυμπιάδες και η μέτρηση του χρόνου.</i></p> <p><i>Μουσικές και ποιητικές ολυμπιάδες.</i></p> <p><i>Ολυμπιάδες και εικαστικές απεικονίσεις (Ιστορία, Μουσική, Λογοτεχνία, Μαθηματικά, Τεχνολογία, Φυσική Αγωγή, Αισθητική Αγωγή, Γεωγραφία).</i></p> <p><i>Δραματοποιούν επεισόδια από ενότητες που προσφέρονται, σχεδιάζουν το ταξίδι του Οδυσσέα και ζωγραφίζουν διάφορα θέματα.</i></p> <p><i>Χαρακτηρίζουν τα πρόσωπα της Οδύσσειας με βάση στοιχεία του κειμένου, συγκρίνουν τη στάση και τη δράση τους με το σύγχρονο άνθρωπο, διερευνούν την επίπτωση των αξιών και των κοινωνικών συνθηκών.</i></p> <p><i>Εργάζονται με τη μέθοδο σχεδίων εργασίας σε θέματα:</i></p> <p><i>Ο ανθρωποκεντρικός χαρακτήρας της Οδύσσειας με κειμενικά στοιχεία από την Οδύσσεια, από τον κλασικό πολιτισμό και από νεότερα κείμενα με αξιοποίηση πληροφοριών και από το διαδίκτυο (Λογοτεχνία, Ιστορία, Πληροφορική, Φυσική Αγωγή).</i></p> <p><i>Συγκεντρώνουν από το ομηρικό κείμενο στοιχεία για ήθη και έθιμα και τα συνδέουν με αντίστοιχα της εποχής μας (Λογοτεχνία, Θρησκευτικά, Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή, Γλώσσα, Ιστορία, Αισθητική Αγωγή).</i></p> <p><i>Συζητούν το θέμα: «Κοινωνική και πολιτική οργάνωση του ομηρικού κόσμου» (Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή, Λογοτεχνία, Ιστορία).</i></p> <p><i>Συζητούν το θέμα: «Ο υλικός πολιτισμός του ομηρικού κόσμου» (όπλα, οικιακά σκεύη, ενδυμασία, εδέσματα) και τα συγκρίνουν με αντίστοιχα σημερινά (Λογοτεχνία, Τεχνολογία, Αισθητική Αγωγή, Οικιακή Οικονομία).</i></p>
Ηροδότου Ιστορίες		
<p><i>Με τη διδασκαλία του Ηροδότου επιδιώκεται οι μαθητές:</i></p> <p>να κατανοήσουν το χώρο στον οποίο συμβαίνουν τα γεγονότα και</p>	<p>Ανθολόγιο που περιλαμβάνει: περιληπτικές αναδιηγήσεις από όλα τα βιβλία, αναγνώσεις και</p>	<p>Οι μαθητές:</p> <p>Μελετούν θέματα που αναφέρονται στη σημασία του ελληνικού πνεύματος και στην «ελληνική ελευθερία», όπως αυτά</p>

<p>το χρόνο κατά τον οποίο εξελίσσονται –με δεδομένη και την ιδιαιτερότητα της δομής / σύνθεσης του έργου,</p> <p>να ανιχνεύσουν τους πυρήνες του έργου, δηλαδή να διερευνήσουν τις αντιλήψεις που προκύπτουν από το έργο σχετικά με τα ανθρώπινα, όπως είναι η ιστορική εξέλιξη, η θέση των θεών στη ζωή των ανθρώπων, η έννοια της <i>ύβρεως</i> (Α 29-33, 86-88, 141-144), και τους τρόπους με τους οποίους αυτές οι αντιλήψεις δημιουργούν συνοχή στο έργο,</p> <p>να κατανοήσουν την ιστοριογραφική αντίληψη του Ηροδότου, δηλαδή τον τρόπο με τον οποίο ερμηνεύει το ιστορικό γεγονός της σύγκρουσης ανάμεσα στους Έλληνες και τους Πέρσες, και να εκτιμήσουν τόσο την πρώτη απόπειρα καταγραφής οικουμενικής ιστορίας και τον ανθρωποκεντρικό της χαρακτήρα, όσο και τη σύνδεση της πολεμικής σύγκρουσης (Ζ102-120, Η196-208) με την αντιπαράθεση του ασιατικού με τον ελληνικό κόσμο και λόγο: πολιτική–πολιτειακή, πολιτιστική - ιδεολογική σύγκρουση (Γ 80-83, Ε 49-51, 55-61, Η 8-11, 101-105),</p> <p>να αντιληφθούν τη θέση των εθνογραφικών και γεωγραφικών παρεκβάσεων στο ιστορικό έργο του Ηροδότου (Β 17-27, Δ 5-13, 31 και 36 κ.ά. και να προσεγγίσουν μέσω αυτών των παρεκβάσεων τον κόσμο της Ανατολής, όπως τον διαγράφει ο ιστορικός και, παράλληλα, να προσπαθήσουν να ερμηνεύσουν τη στάση του Ηροδότου απέναντί του,</p> <p>να εκτιμήσουν την αφηγηματική τέχνη του Ηροδότου, να κατανοήσουν τη σχέση του αφηγηματικού με τον πραγματολογικό / ιστορικό λόγο, να αναζητήσουν τους αρμούς που δένουν τα δύο αυτά στοιχεία και να αντιληφθούν τη λογοτεχνική αξία του έργου,</p> <p>να μελετήσουν τη γλώσσα του Ηροδότου με αναφορές στο πρωτότυπο,</p> <p>να διερευνήσουν και να κατανοήσουν τη σύνθεση του έργου, η οποία εμπεριέχει πολλαπλότητα και ενότητα.</p>	<p>αναλυτική επεξεργασία ορισμένων κεφαλαίων ή ενοτήτων.</p> <p>Θέματα: τα περσικά, ο ανθρωποκεντρικός χαρακτήρας, η θέση των θεών, η οπτική γωνία του ιστορικού, η αποδοχή της ετερότητας, το πλήθος των γεωγραφικών και εθνογραφικών στοιχείων, οι αφηγηματικές τεχνικές, η δομή και η σύνθεση του έργου.</p> <p>(Συνολικά 20 διδακτικές ώρες από το Μάρτιο ως το τέλος του σχολικού έτους)</p>	<p>παρουσιάζονται στον Ηρόδοτο</p> <p><i>Σχολιάζουν τον οικονομικό παράγοντα στην ιστορία του Ηροδότου, την αλαζονεία της δύναμης, την κοινωνική οργάνωση σε σχέση με τόπους και λαούς (Ιστορία, Γεωγραφία, Λογοτεχνία).</i></p> <p>Συζητούν την ιστορική και πολιτισμική διαδρομή των Μακεδόνων από την εποχή του Ηροδότου ως τις μέρες μας.</p> <p><i>Συζητούν το θέμα: «Η εθνολογία στον Ηρόδοτο» και το συνδέουν με προγράμματα πολυμέσων σε θέματα σχετικά με την εθνολογία του Ηροδότου. Αξιοποιούν το διαδίκτυο για πληροφορίες σχετικές με τους τόπους και τους λαούς της ηροδότειας ιστορίας και αναζητούν επιβιώσεις ή αλλαγές. Δηλαδή γίνεται σύγκριση με τους σύγχρονους τόπους και λαούς στα αντίστοιχα μέρη (Γεωγραφία, Πληροφορική, Ιστορία).</i></p> <p>Καταγράφουν αφηγήσεις απλών ανθρώπων για διάφορα θέματα της καθημερινής ζωής και κάνουν σύγκριση με τον κόσμο του Ηροδότου.</p> <p><i>Αναζητούν στο χάρτη τους τόπους που αναφέρει ο Ηρόδοτος και ζωγραφίζουν ό,τι τους εμπνέει από το κείμενο (Γεωγραφία, Αισθητική Αγωγή).</i></p> <p><i>Εργάζονται στο θέμα: «Ο πνευματικός και υλικός πολιτισμός» με στοιχεία μιας ενότητας και με υποθέματα που αντλούνται από τη διδασκόμενη ενότητα, όπως ήθη και έθιμα, κοινωνική οργάνωση, υλικός πολιτισμός. Οι μαθητές εργάζονται χωρισμένοι σε ομάδες (Ιστορία, Λογοτεχνία, Γεωγραφία, Πληροφορική, Τεχνολογία, Μαθηματικά και Φυσική για θέματα σχετικά με το Νείλο).</i></p> <p><i>Συγκεντρώνουν λεξιλόγιο που απαντά και στη νεοελληνική γλώσσα και διερευνούν αν από τις ρίζες του προκύπτουν ξένες λέξεις (Νεοελληνική Γλώσσα, π.χ. «νευρόσπαστο» στον Ηρόδοτο και σήμερα, διερεύνηση σημασίας τότε και σήμερα, Ξένες Γλώσσες, Μαθηματικά, Φυσικές Επιστήμες).</i></p>
--	--	---

Προτεινόμενα διαθεματικά σχέδια εργασίας

Θέμα: Η φιλοξενία του Οδυσσέα στο νησί των Φαιάκων. Οι μαθητές χωρισμένοι σε ομάδες:

- Μελετούν την κοινωνική οργάνωση της Σχερίας και τα ήθη και έθιμα της φιλοξενίας.
- Εξετάζουν τη θέση της γυναίκας και τη συγκρίνουν με τη σύγχρονη εποχή. **Θεμελιώδεις διαθεματικές**

έννοιες: Άτομο-Κοινωνία, Πολιτισμός, Παράδοση, Επικοινωνία, Σύστημα. **Προεκτάσεις** στην Ιστορία, Λογοτεχνία, Κοινωνική και πολιτική Αγωγή, Οικιακή Οικονομία).

Θέμα: Οι αθλητικοί αγώνες ως «παιδιά». Οι μαθητές χωρισμένοι σε ομάδες:

- Μελετούν τα είδη των αγωνισμάτων, την ακρίβεια της εκτέλεσής τους, τη διατροφή των αθλητών και τα βραβεία και εντοπίζουν τις ομοιότητες και τις διαφορές με το σήμερα.

- Εντοπίζουν στοιχεία σχετικά με τους Ολυμπιακούς Αγώνες σε άλλα κείμενα. **Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες:** Άτομο-Κοινωνία, Πολιτισμός, Παράδοση, Ομοιότητα-Διαφορά, Μεταβολή. **Προεκτάσεις** στα Αρχαία Ελληνικά, Ιστορία, Λογοτεχνία, Φυσική Αγωγή, Μαθηματικά, Πληροφορική).

Θέμα: Ο υλικός πολιτισμός της Οδύσσειας. Ομαδικές εργασίες με αντικείμενο μελέτης κατηγορίες υλικών αντικειμένων (οικιακά σκεύη, όπλα, μέσα μεταφοράς κ.λπ.), σύγκρισή τους με αντίστοιχα σύγχρονα και κριτική εκτίμησή τους. **Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες:** Πολιτισμός, Παράδοση, Ομοιότητα-Διαφορά, Μεταβολή. **Προεκτάσεις** στην Τεχνολογία, Λογοτεχνία, Αισθητική αγωγή).

Θέμα: Γεωγραφικά στοιχεία στις Ιστορίες του Ηρόδοτου. Οι μαθητές χωρισμένοι σε ομάδες, καταγράφουν ποτάμια, θάλασσες και πόλεις που αναφέρονται στις Ιστορίες του Ηρόδοτου, κάνουν τη χαρτογράφησή τους και παρατηρούν την εξέλιξή τους μέχρι σήμερα. **Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες:** Χώρος-χρόνος, Ομοιότητα-διαφορά, Μεταβολή, Εξέλιξη. **Προεκτάσεις** στα Αρχαία Ελληνικά, Ιστορία, Γεωγραφία.

Θέμα: Λαοί και πολιτισμοί στις Ιστορίες του Ηρόδοτου. Οι μαθητές, χωρισμένοι σε ομάδες, καταγράφουν τους λαούς και τα πολιτισμικά τους χαρακτηριστικά και τα σχολιάζουν. Συγκρίνουν λαούς και πολιτισμούς της εποχής του Ηρόδοτου και σημειώνουν την εξέλιξή τους έως σήμερα. **Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες:** Χώρος-χρόνος, Ομοιότητα-διαφορά, Μεταβολή, Εξέλιξη. **Προεκτάσεις** στα Αρχαία Ελληνικά, Ιστορία, Γεωγραφία.

ΤΑΞΗ Β΄

Στόχοι	Θεματικές Ενότητες (διατιθέμενος χρόνος)	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
Ομηρικά έπη II. Ιλιάδα		
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται:</p> <p>να γνωρίσουν το μύθο και να κατανοήσουν την πλοκή του,</p> <p>να διαπιστώσουν και να κατανοήσουν πώς ο ποιητής μεταπλάθει τον επικό-τρωικό μύθο σε επικό ποίημα με κέντρο την «μήνιν» του Αχιλλέα στα κρίσιμα σημεία της (κορύφωση, εξελικτική πορεία / κατάληξη και συνέπειες για τους Αχαιοούς και τους Τρώες) και, ως αφετηρία και δικαίωσή της, τη «βουλή» του Δία (Διός δ' ετελείετο βουλή) και με βασικά θέματα τον 'πόλεμο' (συλλογική μάχη, μονομαχία, αριστεία, επώνυμες ανδροκτασίες) και την 'ομιλία' (εταιρική, συζυγική), μέσα από κειμενικά δείγματα χαρακτηριστικά για την εξέλιξη της πλοκής του μύθου,</p> <p>να κατανοήσουν ότι με την απόδοση του νεκρού Έκτορα και την ταφή του τερματίζεται μόνο ο πόλεμος της Ιλιάδας, ενώ ο τρωικός πόλεμος συνεχίζεται,</p> <p>να γνωρίσουν και να κατανοήσουν τη δράση και τη συμπεριφορά των κυριότερων ηρώων της Ιλιάδας τόσο σε σχέση με την εξέλιξη της πλοκής, όσο και στο πλαίσιο των αρχετυπικών ανθρώπινων σχέσεων, όχι ως προτύπων ανθρώπινης συμπεριφοράς, αλλά ως γνώσης για</p>	<p>Ανθολόγιο που περιλαμβάνει: περιλήψεις, αναδιηγήσεις, αναγνώσεις και αναλυτική επεξεργασία ορισμένων ραψωδιών.</p> <p>Θέματα: μήνις Αχιλλέα, ηρωικό – πολεμικό, ηρωικό - αντιπολεμικό στοιχείο, αξίες (φιλία, οικογένεια, γενιά, τιμή του ήρωα), αφηγηματικές τεχνικές, εκφραστικά μέσα, ομοιότητες και διαφορές των επών</p> <p>(Συνολικά 30 διδακτικές ώρες από Σεπτέμβριο έως 15 Φεβρουαρίου).</p>	<p>Οι μαθητές:</p> <p>Αναζητούν τους επικούς ήρωες στο αρχαίο δράμα, π.χ. Αίας, Αγαμέμνων, Τρωάδες, κ.ά., στη σύγχρονη Λογοτεχνία, ελληνική και ξένη, π.χ. Ελένη του Σεφέρη και Αγαμέμνων και Ελένη του Ρίτσου κ.ά., και σχολιάζουν την επίδραση των Ομηρικών Επών στην Αρχαία Ελληνική Γραμματεία, Νέα Ελληνική και Ευρωπαϊκή Λογοτεχνία, στην Εικαστική Αγωγή.</p> <p>Αξιοποιούν προγράμματα πολυμέσων για θέματα σχετικά με την Ιλιάδα</p> <p>Συζητούν τον τρόπο παρουσίασης των ομηρικών θεμάτων από τον κινηματογράφο και οργανώνουν το δικό τους παιχνίδι ρόλων με αφορμή ενότητες που διδάσκονται ή σκηνές που τους εντυπωσιάζουν και τους εμπνέουν.</p> <p>Συσχετίζουν και συγκρίνουν τα δύο έπη, την Οδύσσεια και την Ιλιάδα, σε θέματα περιεχομένου και αφηγηματικής τεχνικής.</p> <p>Καταγράφουν τον υλικό πολιτισμό της Ιλιάδας και ιδιαίτερα τα μέταλλα ως υλικό των όπλων και των σκευών, π.χ. σίδηρος, ορείχαλκος, τον συγκρίνουν με τον αντίστοιχο κλασικό και σύγχρονο και διερευνούν τις επιστήμες που συνέβαλαν στη σύγχρονη εξέλιξη (Ιστορία, Λογοτεχνία, Τεχνολογία, Πληροφορική, Μαθηματικά).</p> <p>Συνδέουν την Ιλιάδα με την αρχαιολογική έρευνα, π.χ. επισκέψεις σε μουσεία και σε σχετικούς με το έπος αρχαιολογικούς χώρους.</p> <p>Εργάζονται στο θέμα: «Τα ταφικά έθιμα».</p>

<p>τον άνθρωπο και τη συμπεριφορά του, δηλαδή να κατανοήσουν ότι πίσω από τη δράση και τη συμπεριφορά του Αχιλλέα, του Πατρόκλου, του Αγαμέμνονα, του Διομήδη, του Οδυσσέα κ.ά., υπάρχουν η φιλία, ο θυμός, η φιλαρχία, το αίσθημα τιμής, η γενναιότητα, η πανουργία κτλ.,</p> <p>να γνωρίσουν και να κατανοήσουν τον κόσμο-πολιτισμό της <i>Ιλιάδας</i>, δηλαδή την πολιτική / στρατιωτική οργάνωση των Αχαιών, τις αξίες που εκφράζουν αυτόν τον πολιτισμό, τα ήθη, τα έθιμα, τους θεσμούς και τον υλικό πολιτισμό (αντικείμενα, κατασκευές κ.ά.), καθώς όλα στοιχειοθετούν την επική αληθοφάνεια,</p> <p>να διαπιστώσουν –στο βαθμό που αυτό είναι δυνατόν- τις ομοιότητες και διαφορές <i>Ιλιάδας</i> – <i>Οδύσσειας</i>, αφού γίνεται διδασκαλία και των δύο επών: ενός ηρωικού-πολεμικού και ενός ηρωικού – μεταπολεμικού έπους.</p>		<p><i>Αναζητούν επιβιώσεις του έπους στο λαϊκό πολιτισμό, π.χ. μοιρολόγια, ταφικά έθιμα, εκδηλώσεις πένθους. (Λογοτεχνία, Θρησκευτικά, Αισθητική Αγωγή, Οικιακή Οικονομία).</i></p> <p>Καταγράφουν αξίες που διαχέονται στην <i>Ιλιάδα</i> ως στάσεις και πράξεις και κάνουν σύντομες εργασίες γι' αυτές. Τις σχολιάζουν συγκριτικά με σύγχρονες επιβιώσεις τους στο νεοελληνικό πολιτισμό.</p>
Αρχαία Ελλάδα: Ο τόπος και οι άνθρωποι		
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται:</p> <p>να γνωρίσουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά περιοχών και τόπων με τους οποίους δέθηκε η ζωή των Ελλήνων στην αρχαιότητα,</p> <p>να διαπιστώσουν και να κατανοήσουν τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι στην αρχαιότητα απαντούσαν στα καθημερινά προβλήματα, να γνωρίσουν τις στάσεις, τις νοοτροπίες και τις συμπεριφορές που υιοθετούσαν στην κάθε περίπτωση και να τα συγκρίνουν με σύγχρονες εμπειρίες,</p> <p>να ανιχνεύσουν και να ερμηνεύσουν τις διαφορές στην αντιμετώπιση και στη βίωση των ποικίλων καθημερινών θεμάτων και να σχολιάσουν τη διαφοροποιημένη έκφραση μέσα από συγκεκριμένα κείμενα,</p> <p>να διαπιστώσουν, όσο είναι δυνατόν, ομοιότητες και διαφορές που εντοπίζονται μεταξύ εποχών, γραμματειακών ειδών και συγγραφέων μέσα στο πλαίσιο ενός κοινού θέματος,</p> <p>να γνωρίσουν στάσεις ζωής, νοοτροπίες, τρόπους συμπεριφοράς και να τις συγκρίνουν με αντίστοιχες σύγχρονες εμπειρίες,</p> <p>να διαπιστώσουν κοινά θέματα επιστήμης και τεχνολογίας στην αρχαιότητα και τη σύγχρονη εποχή.</p>	<p>Ανθολόγιο που περιλαμβάνει κείμενα που αναφέρονται στους κυριότερους τόπους της αρχαίας Ελλάδας, στο δημόσιο και ιδιωτικό βίο των αρχαίων Ελλήνων, στον τρόπο βίωσης των καθημερινών θεμάτων και στην ενασχόληση των αρχαίων με την επιστήμη και την τεχνολογία.</p> <p><i>(Συνολικά 25 διδακτικές ώρες από 16 Φεβρουαρίου ως το τέλος του διδακτικού έτους).</i></p>	<p>Οι μαθητές:</p> <p><i>Συγκεντρώνουν από διάφορες περιοχές υλικό (γεωγραφικό, γεωλογικό, αρχαιολογικό) στη συνέχεια αναζητούν τις αρχαίες πόλεις και περιοχές και τις ταυτίζουν με τις σημερινές (Ιστορία, Γεωγραφία).</i></p> <p><i>Συμμετέχουν, κατά ομάδες, σε εργασίες που αφορούν διάφορα θέματα, π.χ. συνήθειες, φαγητά, ενδυμασίες, παιχνίδια σε συγκεκριμένους αρχαίους τόπους και τα συγκρίνουν με τα σημερινά (Γεωγραφία, Πληροφορική, Οικιακή Οικονομία, Λογοτεχνία).</i></p> <p><i>Καταγράφουν και σχολιάζουν αρχαία και σύγχρονα επαγγέλματα, συγκεντρώνουν τα σχετικά λεξιλόγια στην αρχαία και νέα ελληνική και στις ξένες γλώσσες (Λογοτεχνία, Οικιακή Οικονομία, Γεωγραφία, Ιστορία, Γλώσσα, Ξένες Γλώσσες).</i></p> <p>Συνδέουν τόπους και πρόσωπα μέσα από το μύθο (π.χ. Κρήτη – Σπάρτη – Λυκούργος), κατασκευάζουν καταλόγους και τους εμπλουτίζουν με σύγχρονους δημιουργούς και πνευματικούς ανθρώπους από τους συγκεκριμένους τόπους.</p> <p>Συζητούν τις τεχνικές γνώσεις των αρχαίων και τις συγκρίνουν με τις σημερινές.</p> <p><i>Εργάζονται σε θέματα τοπικής ιστορίας, παίρνοντας αφορμή από το ανθολόγιο, όπως: οι ασχολίες των ανθρώπων στον τόπο μου και η οικονομική τους δραστηριότητα, τα ήθη και έθιμα του τόπου μου (γιορτές, εκδηλώσεις κ.ά.), το λιμάνι του τόπου μου ή η λίμνη ως βιότοπος κ.ά. (Ιστορία, Λογοτεχνία, Τεχνολογία, Γεωγραφία, Τ. Ιστορία, Οικιακή Οικονομία, Θρησκευτικά).</i></p>

Προτεινόμενα διαθεματικά σχέδια εργασίας

Θέμα: Η πολεμική τέχνη στην ομηρική εποχή. Οι μαθητές χωρισμένοι σε ομάδες:

Μελετούν την πολεμική τακτική της ομηρικής εποχής και την παραλληλίζουν με την αντίστοιχη στη σημερινή εποχή.

Συλλέγουν πληροφορίες για το είδος του οπλισμού της ομηρικής εποχής από απεικονίσεις όπλων σε γεωμετρικές και μυκηναϊκές παραστάσεις και τα ταξινομούν καταρτίζοντας σχετικούς πίνακες. Αναπαριστούν εικαστικά όπλα διαφόρων κατηγοριών. Συζητούν για την εφαρμογή επιστημονικών γνώσεων και τεχνολογικών εφευρέσεων στην κατασκευή αμυντικών και επιθετικών όπλων. **Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες:** Χώρος-χρόνος, Ομοιότητα-διαφορά, Πολιτισμός, Εξέλιξη κ.λπ. **Προεκτάσεις** στην Ιστορία, Γλώσσα, Τεχνολογία, Αισθητική αγωγή.

Θέμα: Οι ήρωες της Ιλιάδας. Οι μαθητές χωρισμένοι σε ομάδες:

Καταγράφουν τα κυριότερα πρόσωπα της Ιλιάδας και σημειώνουν σε χάρτη τους τόπους καταγωγής τους. Διερευνούν στο άμεσο περιβάλλον τους και στο χώρο των επωνύμων κατά πόσο συναντώνται τα ίδια ονόματα στη σύγχρονη εποχή, καταρτίζοντας σχετικούς πίνακες. Αναζητούν τη συχνότητα εμφάνισης ενός ή περισσοτέρων ομηρικών ονομάτων σε σελίδες του τηλεφωνικού καταλόγου της περιοχής τους (σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή) και δημιουργούν σχετικά γραφήματα. Συζητούν τα συμπεράσματά τους στην τάξη. **Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες:** Χώρος-χρόνος, Ομοιότητα-διαφορά, Μεταβολή, Εξέλιξη κ.λπ. **Προεκτάσεις** στην Ιστορία, Γλώσσα, Πληροφορική, Μαθηματικά.

Θέμα: Η διατροφή στην αρχαία Ελλάδα. Οι μαθητές χωρισμένοι σε ομάδες:

- Περιγράφουν γραπτά ένα αρχαίο συμπόσιο.
- Καταγράφουν και ταξινομούν φαγητά των αρχαίων.
- Καταγράφουν και ταξινομούν οικιακά σκεύη.
- Συγκρίνουν τις διατροφικές συνήθειες των αρχαίων Ελλήνων με τις σύγχρονες.

Παρουσιάζουν και συζητούν στην τάξη τα ευρήματα της έρευνάς τους. **Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες:** Χώρος-χρόνος, Ομοιότητα-διαφορά, Μεταβολή, Εξέλιξη, Πολιτισμός κ.λπ. **Προεκτάσεις** στην Ιστορία, Γλώσσα, Τεχνολογία, Οικιακή Οικονομία.

ΤΑΞΗ Γ΄

Στόχοι	Θεματικές Ενότητες (διατιθέμενος χρόνος)	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
Δραματική ποίηση		
<p><i>Με τη διδασκαλία της δραματικής ποίησης, γενικότερα, επιδιώκεται οι μαθητές:</i></p> <p>να παρακολουθήσουν την εξέλιξη της ελληνικής σκέψης και λογοτεχνίας και παράλληλα να συνειδητοποιήσουν τη διαχρονική αξία των κειμένων της,</p> <p>να συνειδητοποιήσουν ότι «η τραγωδία είναι παιδί της δημοκρατίας»,</p> <p>να έχουν τη δυνατότητα, με μια 'θεατρική ανάγνωση' του κειμένου, να κατανοήσουν: τις διαφορές της δραματικής ποίησης από τα άλλα είδη του λόγου, τις ιδιαιτερότητες του θεατρικού έργου, τις δυνατότητες διαφορετικών σκηνικών ερμηνειών και παραστάσεων του ίδιου έργου.</p>	<p><i>Τραγωδία, κωμωδία</i></p> <p>Η σχέση της δραματικής ποίησης με τη δημοκρατία και τους πολιτικούς θεσμούς, η αγωγή του γέλιου και η ανάδειξη της καθημερινής «ανεπίσημης» ζωής του αρχαίου Έλληνα πλάι στη δημόσια εικόνα του</p>	<p>Δημιουργία φακέλου από τους μαθητές με ενημερωτικό υλικό για την αναβίωση του αρχαίου δράματος σήμερα (π.χ. θέατρα και παραστάσεις, ποικιλότητα σκηνικών εκδοχών, ενδυματολογία, φεστιβάλ κ.ά.).</p> <p>Παρακολούθηση και σχολιασμός πρότυπων θεατρικών παραστάσεων αρχαίου δράματος από βίντεο.</p> <p>Ομαδικές εργασίες με αξιοποίηση εκπαιδευτικού λογισμικού και άλλου εκπαιδευτικού υλικού (cd-rom <i>Δημόσιος και ιδιωτικός βίος των αρχαίων Ελλήνων</i>, βιντεοταινία για το <i>Αρχαίο ελληνικό θέατρο</i> του Π.Ι.).</p> <p>Οργάνωση μαθητικών θεατρικών παραστάσεων (ομαδικές εργασίες για σκηνικά, χορό, μουσική κτλ.).</p> <p>Επισκέψεις σε αρχαία θέατρα (τοποθεσία, ηχητική, μέρη θεάτρου, σκηνική λειτουργία).</p>
<p><i>Ειδικότερα, με τη διδασκαλία της τραγωδίας επιδιώκεται οι μαθητές:</i></p> <p>να κατανοήσουν, διερευνώντας το μύθο, τις καταστάσεις, το στοχασμό, το ήθος και το λόγο, και να αξιολογήσουν την προσπάθεια των ηρώων να καταλάβουν ποια είναι η θέση τους μέσα στον κόσμο και πώς μπορούν να την αλλάξουν με τη δράση τους, καθώς και ποια είναι η σχέση τους με τους θεούς</p> <p>να συνειδητοποιήσουν πού οφείλεται</p>	<p><i>Ευριπίδη Ελένη</i></p> <p>Διαφορετική εκδοχή του σχετικού με την Ελένη μύθου, ματαιότητα του πολέμου, επινοητικότητα με την οποία ο άνθρωπος ξεπερνά τα εμπόδια.</p>	<p><i>Διαθεματικές εργασίες με θέμα: Η Ελένη του μύθου και οι εκδοχές της στην αρχαία και τη σύγχρονη γραμματεία και τέχνη (π.χ. Ελένη του Ομήρου και του Ευριπίδη, Ελένης παλινωδία του Στησίχορου, Ελένης Εγκώμιον του Γοργία, Ελένη του Σεφέρη και Ελένη του Ρίτσου) (Γλώσσα, Λογοτεχνία, Εικαστικά).</i></p> <p>Χρήση του διαδικτύου για συγκέντρωση πληροφοριών σχετικών με κοινούς θεματικούς τόπους στην τραγωδία, στις έμμετρες μεσαιωνικές μυθιστορίες, στα δημοτικά τραγούδια, στα παραμύθια.</p>

<p>το ενδιαφέρον που παρουσιάζει η τραγωδία, έξω από τα όρια τόπου, χρόνου, μόρφωσης</p>		<p>Συγκέντρωση ενημερωτικού υλικού και διοργάνωση συζητήσεων μέσα στην τάξη για διαχρονικά θέματα, όπως η ενοχή και η μοίρα στην αρχαιότητα και σήμερα, το κάλλος ως παράγοντας ιστορικής δράσης, η εμπλοκή του θείου στα ανθρώπινα</p> <p>Παρακολούθηση της θεατρικής παράστασης «Ελένη» (φεστιβάλ ή χρησιμοποίηση των πολυμέσων)</p>
<p><i>Με τη διδασκαλία της κωμωδίας επιδιώκεται οι μαθητές:</i></p> <p>να συλλάβουν ή και να δημιουργήσουν μια κωμική κατάσταση με τη συνειδητή 'αγωγή του γέλιου'</p> <p>να αντιληφθούν και να χαρούν την ευτράπελη διάθεση των κειμένων, τα ευρήματα της παιχιδιάρικης φαντασίας, της έντεχνης παρωδίας και του λεκτικού χιούμορ, το οποίο ασκεί, ωστόσο, καυστική κριτική στους θεσμούς της εποχής</p> <p>να διαπιστώσουν ότι οι ανθρωπίνους χαρακτήρες του Αριστοφάνη, η ατομικότητα και η ζωντάνια τους, η διάθεσή τους να απολαύσουν τη ζωή όπως είναι, θυμίζουν χαρακτηριστικές 'φιγούρες' του νεοελληνικού κόσμου</p> <p>να κατανοήσουν ότι η αριστοφανική κωμωδία με την πολυφωνία, τη διακωμώδηση γνωστών προσώπων της αθηναϊκής κοινωνίας, το θόρυβο που δημιουργεί στη σκηνή, τα τολμηρά λογοπαίγνια και υπονοούμενα επιβιώνει σε σύγχρονα λαϊκά δρώμενα και θεατρικά είδη</p> <p>να αντιληφθούν την ιδιαιτερότητα του λαϊκού λόγου, που ανπύθεται στον λόγο της εξουσίας και προβάλλει την πολιτική και κοινωνική επικαιρότητα μελετώντας (όσο το επιτρέπει η μετάφραση) τη γλώσσα της κωμωδίας.</p>	<p>Αριστοφάνη Όρνιθες</p> <p>Διαφυγή των ανθρώπων από τις δυσκολίες του κόσμου στο βασίλειο του παραμυθιού, ίδρυση της πόλης των πουλιών μεταξύ ουρανού και γης, μεταξύ θεών και ανθρώπων (Νεφελοκοκκυγία).</p> <p><i>Συνολικά 30 διδακτ. ώρες μέχρι το τέλος Φεβρουαρίου (τραγωδία ή κωμωδία κατ' επιλογήν των διδασκόντων)</i></p>	<p>Επίσκεψη σε θεατρικά μουσεία για ενημέρωση πάνω σε σημαντικές παραστάσεις αρχαίας κωμωδίας (π.χ. Όρνιθες Θεάτρου Τέχνης κ.ά.).</p> <p>Δημιουργία φακέλου με υλικό από τον τύπο, φωτογραφικές εκθέσεις, σκηνογραφίες, γελοιογραφίες κ.ά. για τον κοινωνικό-σατιρικό χαρακτήρα της κωμωδίας και διοργάνωση συζήτησης με θέμα τη φύση της κωμωδίας ως θεάματος ψυχαγωγικού και διδακτικού.</p> <p><i>Γλωσσικές ασκήσεις / παίγνια μέσα στην τάξη για την κατανόηση της ιδιαίτερης γλώσσας και του ύφους της κωμωδίας και συσχετισμοί με σύγχρονα κωμικά στοιχεία (λεκτικό χιούμορ, σάτιρα της καθημερινότητας, αστεϊσμοί, παιχνίδια με τη σύνθεση των ονομάτων) (Γλώσσα).</i></p> <p>Εργασίες και δραστηριότητες με θέμα την ειρηνική συνύπαρξη όλων των όντων της φύσης, όπως υποβάλλεται μέσα από τη συνύπαρξη των πουλιών με τους θεούς και τους ανθρώπους, καθώς και με το θέμα της ουτοπίας (καταφυγή σε φανταστικούς κόσμους).</p>
Φιλοσοφικά κείμενα		
<p><i>Με τη διδασκαλία του Ανθολογίου φιλοσοφικών κειμένων επιδιώκεται οι μαθητές:</i></p> <p>να αποκτήσουν βασικές γνώσεις για την ιστορία της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφικής σκέψης και να προβληματιστούν γύρω από τα ζητήματα που αυτή έθεσε σε σχέση με τον κόσμο και τον άνθρωπο</p> <p>να βοηθηθούν μέσα από τη γνωριμία τους με το φιλοσοφικό λόγο στην κατανόηση του αρχαίου ελληνικού κόσμου, αλλά και την επίδραση που άσκησε στη νεότερη εποχή</p> <p>να μάθουν να οργανώνουν λογικά τη σκέψη τους και να χρησιμοποιούν τεκμηριωμένα και λογικά</p>	<p>Ανθολόγιο φιλοσοφικών κειμένων</p> <p>Ανθολόγιο αρχαίων ελληνικών φιλοσοφικών κειμένων, τα οποία θα αντληθούν από τους Προσωκρατικούς Φιλοσόφους, τον Πλάτωνα, τον Αριστοτέλη και τους φιλοσόφους της ύστερης ελληνικής αρχαιότητας. Τα κείμενα θα προάγουν τη θεμελίωση ενός σύγχρονου προβληματισμού γύρω από θέματα ηθικής, κοινωνικής και πολιτικής φιλοσοφίας</p>	<p><i>Σύνθεση εποπτικών πινάκων με χρήση Η/Υ για τις περιόδους της Αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας (πρώιμη, κλασική και ύστερη) και τους αντιπροσωπευτικότερους φιλοσόφους (Πληροφορική, Ιστορία).</i></p> <p>Οργάνωση συζητήσεων φιλοσοφικής επιχειρηματολογίας με θέμα τη σύγκριση και αξιολόγηση των ποικίλων κοσμολογικών, ηθικών και πολιτικών θέσεων των αρχαίων φιλοσόφων.</p> <p><i>Διαθεματικές ομαδικές εργασίες για την αναζήτηση των επιδράσεων του αρχαίου ελληνικού στοχασμού στην εξέλιξη της νεότερης ευρωπαϊκής φιλοσοφίας, τέχνης και επιστήμης (Ιστορία, Αισθητική αγωγή).</i></p> <p>Επισήμανση των κεντρικών θέσεων των αρχαίων Ελλήνων φιλοσόφων για τον κόσμο,</p>

επιχειρήματα για τη θεμελίωσή της να αντιληφθούν τη διαχρονικότητα και τη διαλεκτικότητα της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφικής σκέψης	Συνολικά 25 διδ. ώρες από την 1 ^η Μαρτίου κ.ε.	τον άνθρωπο και τον πολιτισμό και συσχετισμοί με σύγχρονους προβληματισμούς.
---	---	--

Προτεινόμενα διαθεματικά σχέδια εργασίας

Ευριπίδου Ελένη

Θέμα: Γυναικεία πρόσωπα σε πρωταγωνιστικό ρόλο. Οργάνωση ατομικών ή ομαδικών εργασιών σχετικά με σημαντικούς γυναικείους χαρακτήρες που σκιαγραφούνται στην ελληνική Μυθολογία, σε όλες τις περιόδους της ελληνικής ιστορίας καθώς και σε έργα της νεοελληνικής και της ξένης λογοτεχνίας. Συλλογή βιογραφικών στοιχείων, εικαστικών αναπαραστάσεων, συζήτηση για τον ρόλο κάθε προσώπου στην πλοκή του μύθου ή της ιστορίας, σύνθεση κειμενικού και άλλου υλικού για την ανάδειξη των πολλαπλών όψεων της προσωπικότητας των ηρωίδων. **Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες:** Πολιτισμός, Μεταβολή, Ειρήνη-Πόλεμος κ.ά. **Προεκτάσεις** στην Ιστορία, Λογοτεχνία, Εικαστικά.

Θέμα: Συζυγική πίστη και τιμή στην ελληνική κοινωνία. Συλλογή στοιχείων από την ελληνική Μυθολογία, την Ιστορία, τη Λογοτεχνία, τα Θρησκευτικά, την Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή για τη σύνθεση σχετικού φακέλου εργασίας. Αναζήτηση σε έντυπους και ηλεκτρονικούς καταλόγους ή συλλογές εικαστικών αναπαραστάσεων του θέματος αυτού στην ελληνική κοινωνία, παλαιά και σύγχρονη. Εντοπισμός σκηνών συζυγικής πίστης ή/και απιστίας σε κείμενα της αρχαίας και νεότερης ελληνικής γραμματείας: α. *Οδύσσεια/ Ιλιάδα*, Ευριπίδη *Αλκίσις*, *Μήδεια*, *Φαίδρα*, Αισχύλου *Ορέστεια*. β. *Το γιοφύρι της Άρτας*, Κ. Κρυστάλλη *Το κέντημα του μαντηλιού*, *Ερωτόκριτος/ Αρετούσα*, Κ. Θεοτόκη *Η τιμή και το χρήμα*. Συγκριτική παρουσίαση και σχολιασμός της μεταλλαγής στις κοινωνικές αντιλήψεις για το θέμα αυτό. Συγκέντρωση και έκθεση δημοσιογραφικού υλικού καθώς και οργάνωση συζήτησης για σύγχρονα φαινόμενα βεντέτας εξαιτίας συζυγικής απιστίας). **Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες:** Όνομα-Σώμα, Άγνοια-Γνώση, Αλήθεια-Ψεύδος κ.ά. **Προεκτάσεις** στην Ιστορία, Λογοτεχνία, Θρησκευτικά, Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή.

Θέμα: Ο ξενιτεμός των Ελλήνων διαχρονικά. Συλλογή στοιχείων από τον χώρο της Ιστορίας, της Λογοτεχνίας, της λαϊκής παράδοσης και σύνθεση σχετικών ατομικών ή ομαδικών εργασιών. Ενημέρωση, συγκέντρωση στατιστικών και δημογραφικών στοιχείων για τη συχνότητα του φαινομένου στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία. Κατάρτιση συσχετικών πινάκων. **Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες:** Πολιτισμός, Μεταβολή, Άτομο-Κοινωνία, Ζωή-Θάνατος κ.ά. **Προεκτάσεις** στην Ιστορία, Λογοτεχνία, Μαθηματικά.

Αριστοφάνους Όρνιθες

Θέμα: Εκούσια και ακούσια μετανάστευση: Διαχρονική τάση των ανθρώπων να εγκαταλείπουν τον τόπο τους, όταν οι κοινωνικές συνθήκες το επιβάλλουν. Ανάλυση ατομικών ή ομαδικών, σχετικών με το θέμα, εργασιών με συλλογή στοιχείων από τον χώρο της Αρχαίας Ιστορίας, της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής, της Λογοτεχνίας, της Αισθητικής Αγωγής κ.ά. Συγκριτική παρουσίαση και ερμηνεία στοιχείων για τη μετανάστευση που περιέχονται στα έργα Αριστοφάνη *Όρνιθες*, Μ. Ιορδανίδου *Σαν τα τρελά πουλιά*, Σ. Δημητρίου *Σαν τα χελιδόνια*, *λέλε μου* κ.ά. Οργάνωση μέσα στην τάξη, με δύο αντίπαλες ομάδες, διαλογικής αντιπαράθεσης επιχειρημάτων σχετικά με την ανάγκη ή τη δυνατότητα φυγής από την πραγματικότητα. Συγκέντρωση πληροφοριών για τη σημασία και την ιστορική εξέλιξη της έννοιας της ουτοπίας. **Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες:** Πολιτισμός, Μεταβολή, Άτομο-Κοινωνία, Πραγματικότητα-Φαντασία, Δικαιοσύνη κ.ά. **Προεκτάσεις** στην Ιστορία, Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή, Λογοτεχνία, Αισθητική Αγωγή.

Θέμα: Άνθρωπος και φύση. Συμβίωση των ανθρώπων με τα πουλιά. Είδη πουλιών. Οργάνωση ατομικών ή ομαδικών εργασιών πάνω στη στενή σύνδεση του ανθρώπου με τα άλλα πλάσματα της φύσης από τη σκοπιά της Περιβαλλοντικής Αγωγής, της Λογοτεχνίας, της λαϊκής παράδοσης κ.ά. Συλλογή στοιχείων από τις σχετικές φυσικές επιστήμες και οργάνωση συζητήσεων με οικολογικές προεκτάσεις. **Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες:** Πολιτισμός, Άτομο-Κοινωνία, Πραγματικότητα-Φαντασία, Δικαιοσύνη, Θεός-Άνθρωπος κ.ά. **Προεκτάσεις** στη Λογοτεχνία, Περιβαλλοντική Αγωγή, Αισθητική Αγωγή.

Φιλοσοφικά κείμενα

Θέμα: Η αλληλεπίδραση φιλοσοφικού στοχασμού και ιστορικοπολιτικών γεγονότων. Εκπόνηση εργασιών που διερευνούν την αλληλεπίδραση μεταξύ φιλοσοφικών θεωριών και του ιστορικού περιβάλλοντος μέσα στο οποίο αυτές διατυπώθηκαν, σε διάφορες περιόδους της αρχαίας ελληνικής ιστορίας. **Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες:** Πολιτισμός, Άτομο-Κοινωνία, Κόσμος-Άνθρωπος κ.ά. **Προεκτάσεις** στην Ιστορία.

Θέμα: Έκφραση του φιλοσοφικού λόγου με λογικά και πειστικά επιχειρήματα. Εκπόνηση εργασιών που διερευνούν τη φύση των αρχαίων ελληνικών φιλοσοφικών κειμένων ως προτύπων παραγωγής λόγου τεκμηριωμένου και καλλιεργημένου. Επίσης εκπόνηση εργασιών πάνω σε έργα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας που αφορμώνται από φιλοσοφικά θέματα της αρχαίας Ελλάδας.(λ.χ. Κ. Βάρναλη *Η απολογία του Σωκράτη*). **Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες:** Λόγος, Γνώση, Αλήθεια, Τέχνη κ.ά. **Προεκτάσεις** στη Γλώσσα, Λογοτεχνία.

Θέμα: Στενή σύνδεση φιλοσοφίας και επιστήμης στην Αρχαία Ελλάδα. Σύνταξη εργασιών με θέμα φιλοσόφους

που διακρίθηκαν (και) για τη διατύπωση επιστημονικών θεωριών και αξιωμάτων. Συγκέντρωση πληροφοριών από άλλα μαθήματα (π.χ. Μαθηματικά: θεώρημα του Θαλή, Πυθαγόρειο θεώρημα. Φυσική: νόμος του Αρχιμήδη, ατομική θεωρία Λεύκιππου και Δημόκριτου, παράδοξα του Ζήνωνα κ.ά.). Σύντομη παρουσίαση των συγκεκριμένων επιστημονικών και φιλοσοφικών θεωριών. Διερεύνηση και συνειδητοποίηση της αλληλεπίδρασης της φιλοσοφίας και των θετικών επιστημών. **Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες:** Γνώση, Επιστήμη, Νόμος, Κόσμος-Άνθρωπος κ.ά. **Προεκτάσεις** στα Μαθηματικά, Φυσική, Ιστορία.

Θέμα: Συγγένεια κάποιων κλάδων της φιλοσοφίας, όπως η Οντολογία και η Ηθική, με τα Θρησκευτικά. Σύνταξη εργασιών που διερευνούν ζητήματα σχετικά με τον άνθρωπο και τη ζωή, τα οποία οι ανθρώπινες κοινωνίες προσεγγίζουν από θεολογική ή φιλοσοφική σκοπιά. **Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες:** Κόσμος-Άνθρωπος, Αλήθεια, Γνώση, Θεός-Άνθρωπος κ.ά. **Προεκτάσεις** στα Θρησκευτικά.

3. Γενικές αρχές οργάνωσης και μεθόδου διδασκαλίας

Η μέθοδος διδασκαλίας, για να επικοινωνήσουν οι μαθητές με την πνευματική δημιουργία των αρχαίων ελλήνων συγγραφέων, είναι

- να ασκείται η ικανότητα για κριτική αφομοίωση και αξιολογική αποτίμηση των γνώσεων,
- να διευκολύνονται οι μαθητές να ανακαλύψουν τους τρόπους/δρόμους για να φθάσουν σε προσωπική επικοινωνία με τα κείμενα και σε αισθητική απόλαυση του περιεχομένου τους,
- να ασκηθούν να ερμηνεύουν τα αρχαία κείμενα μέσα στο κοινωνικό-πολιτικό και πολιτισμικό πλαίσιο της εποχής τους και στη συνέχεια να επιχειρείται διαχρονική εκτίμησή τους, ώστε να αποφεύγονται ανεπίτρεπτοι αναχρονισμοί,
- να στηρίζεται η επικοινωνία των μαθητών με το κείμενο στο 'τί', δηλ. στην ουσία του περιεχομένου, και στο 'πώς', δηλ. στην καλλιτεχνική μορφή, και μάλιστα στη σύζευξή τους,
- να προσαρμόζεται συνεχώς στις απαιτήσεις της κάθε διδακτικής ενότητας κρατώντας το νήμα των διδακτικών στόχων, που οδηγεί με ασφάλεια προς την επίτευξη του τελικού σκοπού.

Ειδικότερα:

Κείμενα Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας από μετάφραση:

Στο Γυμνάσιο, σ' αυτή τη βαθμίδα υποχρεωτικής εκπαίδευσης, η προσέγγιση των κειμένων παρουσιάζει την ιδιαιτερότητα ότι γίνεται σε σημαντικό βαθμό με τη βοήθεια ενδιαμέσου που είναι η μετάφραση στη νεοελληνική γλώσσα, γεγονός το οποίο διευκολύνει, βέβαια, τη διδακτική διαδικασία, καθώς παραμερίζεται το γλωσσικό εμπόδιο, αλλά απαιτεί ταυτόχρονα συνεχή αναφορά στο χρόνο γραφής του συγκεκριμένου κάθε φορά κειμένου και ένταξή του στο πλαίσιο δημιουργίας του. Έχει μεγάλη σημασία το γεγονός ότι το μεταφρασμένο κείμενο είναι νέο κείμενο το οποίο έχει το δικό του δημιουργό με τη δική του ερμηνευτική εκδοχή, το δικό του κοινωνικό-πολιτισμικό πλαίσιο και τους δικούς του αποδέκτες -και από την άποψη αυτή αποτελεί σύγκλιση δύο πολιτισμών, του αρχαιοελληνικού και του νεοελληνικού.

Δεδομένου ότι η διδασκαλία της Α.Ε. Γρ. από μετάφραση δεν μπορεί να αξιοποιήσει τη γλώσσα των κειμένων που αποτελεί καθεαυτή κομμάτι πολιτισμού, πρέπει να εκμεταλλευτεί το εξαιρετικά σημαντικό πλεονέκτημα της αναστροφής/ενασχόλησης με πολύ περισσότερα κείμενα και της απρόσκοπτης επικοινωνίας με τους δημιουργούς έργων μεγάλης λογοτεχνικής και, επομένως, μορφωτικής αξίας.

Επίσης η διδασκαλία του κειμένου από μετάφραση μπορεί να αποτελέσει ένα εξαιρετικό μέσο επαφής με ποικίλα σχετικά θέματα από διαφορετικά γνωστικά πεδία [π.χ. το φιλοσοφικό θέμα της Απολογίας του Σωκράτη μπορεί να συνδεθεί με την Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή (απονομή της δικαιοσύνης), τα Θρησκευτικά (προβληματισμός γύρω από το θέμα του θανάτου), την Αισθητική Αγωγή (ζωγραφική αναπαράσταση του θέματος)] και να ανοίξει έτσι το δρόμο σε μια πολύπλευρη προσέγγιση της εποχής, στην οποία αυτό ανήκει, με προεκτάσεις και προς τη σύγχρονη εποχή.

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα (πρωτότυπο)

Η οργάνωση της γλωσσικής διδασκαλίας στηρίζεται σε μια πλατειά αντίληψη για τη γλώσσα, που υπαγορεύει μια συνολική και πολυεπίπεδη προσέγγιση του αρχαιοελληνικού λόγου. Σύμφωνα με αυτή επιδιώκεται να γνωρίσει ο μαθητής ικανοποιητικά τα βασικά στοιχεία της αρχαίας ελληνικής, με παράλληλη άσκηση σε τρία επίπεδα:

στο επίπεδο του γλωσσικού συστήματος (γραμματικής και συντακτικού)

στο σημασιολογικό επίπεδο (λεξιλόγιο)

στο επίπεδο της πρόσληψης του κειμένου (οργανωμένος λόγος).

Οι στόχοι αυτοί εξυπηρετούνται ευχερέστερα μέσω μιας διαθεματικού τύπου προσέγγισης του κειμένου, που το εντάσσει σε ένα ευρύτερο πλαίσιο αναφοράς και σύνδεσης με άλλα προσφερόμενα για τον σκοπό αυτό γνωστικά αντικείμενα.

Αξιοποιώντας αναλογικά την εμπειρία από τη διδασκαλία των ομιλούμενων γλωσσών, δε διδάσκουμε τα γλωσσικά στοιχεία αυτόνομα και ανεξάρτητα από το γλωσσικό τους περιβάλλον (παρά μόνο προς στιγμήν), αλλά ενταγμένα σε συγκεκριμένη μονάδα του λόγου (πρόταση, παράγραφο, μικροκείμενο).

Η διδασκαλία γραμματικής και συντακτικού προχωρεί παράλληλα και συνδυαστικά, ώστε μαζί με το σχηματισμό ενός γραμματικού τύπου να συνειδητοποιείται και η συντακτική λειτουργία του.

Η διδασκαλία προχωρεί από τα συχνότερα και απλούστερα φαινόμενα προς τα σπανιότερα και δυσκολότερα, κατά σπειροειδή διάταξη της ύλης. Είναι όμως ανάγκη να εξοικειωθούν οι μαθητές από την αρχή με ιδιαίτερους σχηματισμούς της αρχαίας ελληνικής (δοτική πτώση, απαρέμφατο, μετοχή, τόνοι, πνεύματα, αύξηση, αναδιπλασιασμός κ.ά.), για να μπορούν να κατανοούν κείμενα σε σύντομο χρονικό διάστημα. Παράλληλα και συμπληρωματικά προς την

κάθετη διάταξη των φαινομένων, προβλέπονται και οριζόντιες διασυνδέσεις των γλωσσικών στοιχείων, ώστε να προβάλλει εναργέστερα η λειτουργία τους στο λόγο αλλά και η μεταξύ τους σχέση.

Ιδιαίτερα αξιοποιείται η γνώση των βασικών γραμματικών/συντακτικών κατηγοριών της νέας ελληνικής για τη διδασκαλία των αντίστοιχων της αρχαίας. Η πορεία αυτή από τη συγχρονία στη διαχρονία, και όχι αντίστροφα, είναι αποτελεσματικότερη και ασφαλέστερη.

Στο σημασιολογικό επίπεδο, με την αναλυτική διδασκαλία του ετυμολογικού της αρχαίας ελληνικής, επιδιώκεται συστηματικά η ετυμολογική σύνδεση της νέας με την αρχαία ελληνική και ο σχηματισμός οικογενειών ετυμολογικά συγγενών λέξεων με προοπτική να συνειδητοποιηθεί η σημασία των λέξεων και να διευρυνθεί ο γλωσσικός ορίζοντας των μαθητών

Τέλος, η συνολική μύηση των μαθητών στον αρχαίο λόγο συνδυάζεται πάντοτε με την άσκησή τους στη γλωσσική κατανόηση απλών κειμένων. Δεδομένου ότι το νόημα δε βρίσκεται στη μεμονωμένη λέξη ή φράση, στρέφουμε συστηματικά την προσοχή των μαθητών όχι σε ανεξάρτητες λέξεις ή τύπους αλλά σε οργανωμένο λόγο και τους ασκούμε στη γλωσσική κατανόησή του.

Η πρωτοβάθμια αυτή κατανόηση συμπληρώνεται και ολοκληρώνεται με τη μετάφραση, η οποία είναι σύνθετη πνευματική/γλωσσική άσκηση, κατά την οποία δεν μεταγλωττίζεται τυπικά το αρχαίο κείμενο, αλλά αναζητούνται οι νοηματικά ισοδύναμες εκφράσεις της νέας ελληνικής, για να αποδώσει το νόημα και το χρώμα του αρχαίου λόγου.

Γενικά, μολονότι είναι σαφής ο σκοπός της γλωσσικής διδασκαλίας, να κατακτήσουν οι μαθητές το εκφραστικό όργανο των αρχαίων Ελλήνων, όλα τα στοιχεία του γλωσσικού υλικού (φράσεις, λέξεις, δομές, κείμενα) προσφέρονται με ποικίλη εικαστική και πολιτιστική στήριξη, ώστε να παραπέμπουν στον αρχαιοελληνικό κόσμο και πολιτισμό και να προσελκύεται έτσι το ενδιαφέρον των μαθητών και για τον αρχαιοελληνικό λόγο, φορέα αυτού του πολιτισμού.

Επιπλέον, από το αρχαίο ελληνικό κείμενο ξεκινούν γέφυρες επικοινωνίας προς άλλα πεδία γνώσης, οι οποίες αναδεικνύουν τον πλούτο του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού και τη λειτουργικότητα πολλών στοιχείων του ως προς την κατανόηση του ανθρώπινου πολιτισμού γενικά.

4. Αξιολόγηση

Γενικά, ο τρόπος αξιολόγησης του μαθήματος, μέσα στο σχολείο, πρέπει να στοχεύει στην αποτίμηση της προσωπικής στάσης των μαθητών απέναντι στα κείμενα, της επικοινωνίας τους με τα περιεχόμενα και τα συμφραζόμενα των κειμένων, της κριτικής τοποθέτησής τους απέναντι σε τιθέμενα ερωτήματα αλλά και της αρχαιογνωσίας τους και του βαθμού κατάκτησης της γλώσσας.

Αναλυτικότερα:

οι ερωτήσεις αξιολόγησης βρίσκονται σε αντιστοιχία με τους διδακτικούς στόχους και τη μέθοδο διδασκαλίας και εντάσσονται οργανικά στη διδακτική διαδικασία την οποία ανατροφοδοτούν, ώστε να είναι αποτελεσματικότερη στο μάθημα της Α.Ε. Γρ., δεδομένου ότι ένα λογοτεχνικό κείμενο επιδέχεται πολλαπλές ερμηνευτικές αναγνώσεις και διδακτικές προσεγγίσεις, χρησιμοποιείται ποικιλία ερωτήσεων

η ποικιλία και η διαβάθμιση των ερωτήσεων επιτρέπει τον ευρύτερο και ουσιαστικότερο έλεγχο των αποτελεσμάτων της διδασκαλίας με βάση τις αποκτηθείσες γνώσεις των μαθητών

η συγκέντρωση και επεξεργασία του υλικού για την εκπόνηση θεματικών και συνθετικών δημιουργικών εργασιών συνεχίζεται κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας των διδακτικών ενοτήτων, οι οποίες αναφέρονται σ' αυτές

στους μαθητές ανατίθενται διαθεματικού τύπου εργασίες, οι οποίες αφορούνται από το κείμενο και το συσχετίζουν με άλλα γνωστικά αντικείμενα αναδεικνύοντας ενδιαφέρουσες πτυχές τους.

Ειδικότερα κατά διδακτική δραστηριότητα, ενδείκνυται να χρησιμοποιηθούν οι ακόλουθοι τρόποι αξιολόγησης:

Αρχαία Ελληνική Γραμματεία (από μετάφραση)

Η αξιολόγηση στο πλαίσιο του μαθήματος αποβλέπει στην εκτίμηση του βαθμού κατανόησης του κειμένου, επικοινωνίας του μαθητή με αυτό και εξοικείωσής του τόσο με τον κόσμο και τον πολιτισμό που προβάλλουν, όσο και με τον τρόπο που χρησιμοποιείται, κατά περίπτωση, για την ανάδειξη των στοιχείων που χαρακτηρίζουν αυτό τον κόσμο και συνθέτουν αυτό τον πολιτισμό.

Επομένως, χρησιμοποιούνται ερωτήσεις σύντομης ή εκτενέστερης απάντησης, όταν ελέγχεται πληροφοριακό υλικό. Οι ερωτήσεις αφορούν το γραμματειακό είδος, το περιεχόμενο του κειμένου, τη δομή του κειμένου, χαρακτηρισμούς προσώπων, συγκέντρωση και αξιολόγηση στοιχείων του πολιτισμού, κ.ά. (βλ. διάταγμα).

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα (πρωτότυπο)

Για τον έλεγχο της γλωσσικής κατάρτισης των μαθητών του Γυμνασίου οι ερωτήσεις-ασκήσεις αξιολόγησης πρέπει να καλύπτουν όλα τα επίπεδα της γλωσσικής διδασκαλίας, δηλαδή τη γνώση γραμματικής και συντακτικού, την κατάκτηση του λεξιλογίου και την ικανότητα κατανόησης κειμένου. Έτσι απαιτούνται τρεις κατηγορίες ασκήσεων:

α) Για τη γνώση της γραμματικής και του συντακτικού, αντικειμενικού τύπου:

- πολλαπλής επιλογής διαφόρων τύπων, συμπλήρωσης κενών – αντιστοίχισης, διάζευξης κ.ά.
- μετασχηματισμού φράσεων ή ολόκληρων προτάσεων (από τον ένα αριθμό στον άλλο)

β) Για την κατάκτηση του σημασιολογικού επιπέδου της γλώσσας:

- αναγνώρισης της σημασίας των λέξεων από τα συμφραζόμενα
- κυριολεξίας ή μεταφορικής χρήσης της κατάλληλης λέξης σε προτάσεις που κατασκευάζουν οι μαθητές ή που τους δίνονται
- αντιστοίχισης λέξεων ως προς τη σημασία ή το γραμματικό τύπο
- ετυμολογίας: δημιουργίας οικογενειών ομόρριζων λέξεων, παραγωγής, σύνθεσης ή ανάλυσης λέξεων στα

συνθετικά τους μέρη

γ) Για την κατανόηση του περιεχομένου των κειμένων:

- ανοικτού ή κλειστού τύπου, κατά περίπτωση, που απαιτούν μια προσωπική στάση ή εκτίμηση του μαθητή για το θέμα του κειμένου, τη δράση ή τη στάση των προσώπων και τα περιγραφόμενα στοιχεία (σε όλες τις τάξεις)
- ανάγνωσης σύντομων παράλληλων κειμένων του ίδιου ή άλλων συγγραφέων για απλές επισημάνσεις, ανάλογες με την ηλικία των μαθητών και συμβατές με τους σκοπούς της γλωσσικής διδασκαλίας (στη Β΄ και Γ΄ τάξη)
- μετάφρασης ενός τμήματος διδαγμένου κειμένου στη Γ΄ τάξη.

5. Απαιτούμενο Διδακτικό Υλικό

Βιβλίο του μαθητή

Βιβλίο καθηγητή

Βιβλία αναφοράς : Γραμματική και Συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας, Λεξικό της Αρχαίας Ελληνικής για σχολική χρήση, Συνοπτική Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας.

Συμπληρωματικό διδακτικό υλικό :CD-ROM, χάρτες, βιντεοταινίες, φωτογραφικό υλικό.

Προδιαγραφές βιβλίων και λοιπού διδακτικού υλικού

α. Αρχαία ελληνική γλώσσα και γραμματεία (από το πρωτότυπο)

Για τη διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής γλώσσας στο Γυμνάσιο θα συγγραφούν τέσσερα βιβλία. Ένα βιβλίο με τίτλο «Αρριανού Αλεξάνδρου Ανάβαση για τη Γ΄ Γυμνασίου και άλλα τρία βιβλία, ένα για κάθε Τάξη (Α,Β,Γ), με τίτλο *Αρχαία Ελληνική Γλώσσα*. Και τα τρία βιβλία αποτελούν ενιαίο σύνολο, που διαπνέεται από την ίδια αντίληψη για τη γλώσσα και τη διδασκαλία της και θα πρέπει να γραφούν από τον ίδιο συγγραφέα ή την ίδια συγγραφική ομάδα, ώστε να εξασφαλιστεί η ενότητα στην οργάνωση της γλωσσικής διδασκαλίας και η συνέχεια και συνοχή της διδακτέας ύλης.

Το γλωσσικό υλικό οργανώνεται σε διδακτικές ενότητες που περιέχουν οπωσδήποτε κείμενο, λεξιλόγιο, στοιχεία γραμματικής, συντακτικού και ποικίλες ασκήσεις:

Κάθε βιβλίο περιλαμβάνει:

α) 16 έως 18 ενότητες για κάθε τάξη (Α΄, Β΄, Γ)

β) Ειδικότερα για την Γ΄ τάξη προβλέπονται δύο βιβλία. Το ένα περιλαμβάνει 10 έως 12 ενότητες γλωσσικής διδασκαλίας για το Α΄ και Β΄ τρίμηνο και το δεύτερο 4-6 ενότητες ερμηνείας συνεχούς κειμένου (από το πρωτότυπο) για το Γ΄ τρίμηνο. Οι ενότητες του Γ΄ τριμήνου περιέχουν αποσπάσματα από την Αλεξάνδρου Ανάβαση του Αρριανού, τα οποία προβάλλουν την εκστρατεία και την προσωπικότητα του Αλεξάνδρου.

Τα κείμενα των διδακτικών ενότητων μπορεί να διαρθρώνονται σε θεματικές ενότητες που παραπέμπουν τους μαθητές σε πραγματικές καταστάσεις του αρχαίου ελληνικού βίου και πολιτισμού.

Η οργάνωση και διάταξη της ύλης μέσα σε κάθε διδακτική ενότητα δεν είναι αυστηρά καθορισμένη από το Δ.Ε.Π.Π.Σ. Υπάρχουν πολλά περιθώρια πρωτοβουλίας των συγγραφέων, ανάλογα με την εκπαιδευτική πείρα και την επικοινωνικότητά τους. Το ίδιο ισχύει και για την κλιμάκωση και την προοδευτική διδασκαλία των βασικών στοιχείων της γλώσσας στο εσωτερικό μιας Τάξης ή και στο σύνολο των τριών Τάξεων. Γι΄ αυτό και υπάρχει δυνατότητα περιορισμένων μετακινήσεων τμημάτων της διδακτέας ύλης, πιθανής σύμπτυξης ή ανάπτυξης τους, αν αυτό κριθεί απαραίτητο και αποτελεσματικότερο από τους συγγραφείς.

Κάθε ενότητα διαρθρώνεται κατά τρόπο που να διακρίνονται ο στόχος της, το βασικό της θέμα και η διδακτική πορεία που θα πρέπει να ακολουθηθεί κατά την επεξεργασία της.

Αναλυτικότερα, κάθε διδακτική ενότητα γλωσσικής διδασκαλίας θα πρέπει να έχει τρία μέρη:

Το Α΄ μέρος περιλαμβάνει:

- Κείμενο με τίτλο ελκυστικό και ενδιαφέροντα.
- Μικρή εισαγωγή ή ενημερωτικό σημείωμα για το διδασκόμενο κείμενο (αυτούσιο ή διασκευασμένο).
- Σχόλια γλωσσικά ή ερμηνεύματα απαραίτητα για την κατανόηση του κειμένου.
- Ερωτήσεις που κατευθύνουν συγκεκριμένα τον μαθητή στην κατανόηση του περιεχομένου του κειμένου.

Το Β΄ μέρος περιλαμβάνει:

- Στοιχεία του ετυμολογικού της αρχαίας ελληνικής γλώσσας.
- Λεξιλογικά-σημασιολογικά στοιχεία, τα οποία εκτός από τη σημασία των λέξεων επισημαίνουν βασικές οικογένειες λέξεων της αρχαίας ελληνικής ή συνδέουν ετυμολογικά λέξεις της νέας ελληνικής με τις αντίστοιχες ρίζες-λέξεις της αρχαίας.

Το Γ΄ μέρος περιλαμβάνει:

- Φράσεις-προτάσεις ή παραγράφους, που μπορεί να χρησιμεύσουν ως αφετηρία για τη διδασκαλία ενός γραμματικού ή συντακτικού φαινομένου, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που το κείμενο της ενότητας δεν προσφέρεται γι΄ αυτό τον σκοπό.
- Συστηματική διδασκαλία βασικών στοιχείων της Γραμματικής και του Συντακτικού, με βάση χαρακτηριστικά παραδείγματα αλλά κυρίως παραστατικά διαγράμματα και πίνακες, μερικούς ή γενικούς. Πολύ χρήσιμος κρίνεται ο συσχετισμός με τα αντίστοιχα φαινόμενα της νέας ελληνικής, όπου αυτό είναι δυνατό.
- Ποικίλες ασκήσεις κυρίως αντικειμενικού τύπου (πολλαπλής επιλογής, μετασχηματιστικές, συμπλήρωσης κενών, αντιστοίχισης κ.ά.) για την κατανόηση και εμπέδωση των διδασκόμενων γλωσσικών στοιχείων.

Το *επίμετρο* στο τέλος κάθε βιβλίου περιλαμβάνει μικρά παράλληλα κείμενα, επιλεγμένα κατά την κρίση των συγγραφέων, πολύ χρήσιμα για σύντομες ασκήσεις συγκριτικής ανάγνωσης και κατανόησης κειμένου. Τα κείμενα αυτά μπορεί να συνοδεύονται από σύντομο γλωσσικό ή ερμηνευτικό σχολιασμό για την καλύτερη αξιοποίησή τους.

Το βιβλίο περιέχει πλούσιο εικαστικό υλικό από τον αρχαιοελληνικό κόσμο, καθώς και χαρακτηριστικές επιγραμματικές φράσεις, ρητά ή γνωμικά, που αισθητοποιούν το πνεύμα και το ήθος των αρχαίων Ελλήνων.

Η ύλη κάθε βιβλίου αλλά και των τριών βιβλίων στο σύνολό τους αναπτύσσεται κατά τρόπο που να εξασφαλίζεται η σύνδεση των επιμέρους εννοιών, αλλά και η συνέχεια και ολοκλήρωσή της, κατά το δυνατό, και στις τρεις τάξεις του Γυμνασίου. Άλλωστε συμπλήρωση και εμπέδωσή της προβλέπεται για την Α΄ Λυκείου.

Κάθε βιβλίο θα πρέπει να έχει Λεξιλογικό Ευρετήριο για το σύνολο του γλωσσικού υλικού του βιβλίου, Συγκεντρωτικούς Πίνακες Γραμματικής και Συντακτικού για τα στοιχεία που διδάχτηκαν με το οικείο βιβλίο και Αναλυτικό Πίνακα Περιεχομένων.

Τέλος, η έκταση κάθε βιβλίου θα είναι 130-150 σελ. για την Α΄ και τη Β΄ τάξη και 160-180 για τη Γ΄ τάξη, εκτός της εικονογράφησης και των πινάκων της Γραμματικής και του Συντακτικού.

β. Αρχαία ελληνική γραμματεία (από μετάφραση)

Η διδασκαλία της Α.Ε.Γρ. στο γυμνάσιο επιδιώκει οι μαθητές αυτής της βαθμίδας υποχρεωτικής εκπαίδευσης να γνωρίσουν την πνευματική δημιουργία των αρχαίων Ελλήνων, όπως αυτή παραδίδεται σε κείμενα διαφόρων εποχών (από τα ομηρικά χρόνια ως την ύστατη αρχαιότητα) και των κυριότερων γραμματειακών ειδών –όσο, φυσικά, το επιτρέπει ο εξαιρετικά περιορισμένος χρόνος διδασκαλίας.

Η προσέγγιση αυτή παρουσιάζει την ιδιαιτερότητα ότι γίνεται με τη βοήθεια ενδιάμεσου -που είναι η μετάφραση των κειμένων στη νεοελληνική δημοτική γλώσσα-, γεγονός το οποίο διευκολύνει, βέβαια, τη διδακτική διαδικασία παραμερίζοντας το γλωσσικό εμπόδιο, αλλά απαιτεί συνεχή αναφορά στον χρόνο γραφής του συγκεκριμένου κάθε φορά κειμένου και ένταξή του στο πλαίσιο δημιουργίας του. Ωστόσο, επισημαίνεται ιδιαίτερα ότι το μεταφρασμένο κείμενο είναι νέο κείμενο, το οποίο έχει το δικό του δημιουργό με τη δική του ερμηνευτική εκδοχή, το δικό του κοινωνικο-πολιτισμικό πλαίσιο και τους δικούς του αποδέκτες -και από την άποψη αυτή αποτελεί μια ακόμη σύνδεση δυο περιόδων πολιτισμού, της αρχαιοελληνικής και της νεοελληνικής. Η παράμετρος αυτή όχι μόνο δεν μπορεί να αγνοηθεί, αλλά λαμβάνεται σοβαρά υπόψη στον προσδιορισμό των επιμέρους σκοπών του μαθήματος και στην ερμηνευτική προσέγγιση του μεταφρασμένου κειμένου.

Η επιλογή των κειμένων και η κατανομή τους στις τρεις τάξεις του Γυμνασίου είναι κεφαλαιώδους σημασίας και, επομένως, διέπεται από ορισμένες αρχές και στηρίζεται σε κάποια κριτήρια.

Βασικές αρχές είναι:

Η πρόσληψη, μέσω των κειμένων και στο βαθμό που αυτό είναι δυνατόν, της ουσίας του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού, του οποίου συνέχεια είναι ο νεοελληνικός πολιτισμός και ο οποίος αποτέλεσε τη βάση για τη διαμόρφωση του ελληνορωμαϊκού και του δυτικοευρωπαϊκού πολιτισμού.

Η ανάδειξη σημαντικών στιγμών της αρχαίας πολιτισμικής δραστηριότητας και η επισήμανση των κύριων σημείων για τη δημιουργία μιας εικόνας κατά το δυνατόν σφαιρικής (ως προς τα γραμματειακά είδη και τους συγγραφείς, αλλά και ως προς τις ιδεολογικές τάσεις), ρεαλιστικής και ελκυστικής. Είναι προφανές ότι η προσέλκυση του ενδιαφέροντος των μαθητών και η συμμετοχή τους εξαρτάται από το βαθμό που το περιεχόμενο της διδασκαλίας συνδέεται και με τη σύγχρονη ζωή και συστοιχίζεται με τις ανάγκες του σημερινού νέου ανθρώπου.

Η κατανόηση από τους μαθητές του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού ως φορέα μιας ανώτερης αντίληψης για την ποιότητα της ζωής και, επομένως, ως παιδευτικής / μορφωτικής αξίας. Αυτή, όμως, η αντίληψη, ως ιστορικό προϊόν μιας συγκεκριμένης εποχής, δεν μπορεί να έχει στο σύνολό της διαχρονική ισχύ και, επομένως, είναι αυτονόητο ότι η προβολή μορφωτικών αξιών και πολιτισμικών επιτευγμάτων κατά την ερμηνεία των κειμένων δεν επιτρέπεται με κανένα τρόπο να παραποιεί την ελληνική αρχαιότητα αποβλέποντας σε εξιδανίκευσή της.

Κριτήρια για την κατανομή των κειμένων κάθε διδακτικού αντικειμένου και στις τρεις τάξεις είναι :

Η αντιληπτική ικανότητα, η διανοητική ανάπτυξη, η εξέλιξη του ψυχισμού και τα ενδιαφέροντά των μαθητών σε συνάρτηση με την ηλικία τους, ώστε να γνωρίσουν όσο το δυνατόν περισσότερα κείμενα των κυριότερων γραμματειακών ειδών και των σημαντικότερων συγγραφέων.

Η δυνατότητα τόσο γραμματειακής όσο και θεματολογικής σύνδεσης των κειμένων μεταξύ τους, ώστε να αρμολογείται η επιδιωκόμενη συνολική εικόνα και η σύνδεσή τους (διεπιστημονικότητα / διαθεματικότητα) με ζητήματα από άλλα γνωστικά αντικείμενα, όπου αυτό είναι δυνατόν, με στόχο μία διακλαδική προσέγγιση για το 5-10% του διδακτικού χρόνου.

Για τη διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής γραμματείας στο γυμνάσιο (από μετάφραση) θα συγγραφούν βιβλία, ανθολογία ή ολόκληρα έργα για κάθε τάξη, σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών.

Το περιεχόμενό τους και η οργάνωση της διδασκαλίας του κάθε γνωστικού αντικειμένου εκτίθεται αναλυτικά στο σχετικό πρόγραμμα σπουδών.

Επισημαίνεται ότι:

Το διδακτικό υλικό οργανώνεται σε ενότητες (ευρύτερες ή περιορισμένες) ανάλογα με το αντικείμενο και τις προβλεπόμενες ώρες διδασκαλίας του.

Τα κείμενα των διδακτικών εννοιών συνοδεύονται από τα απαραίτητα σχόλια, τις ασκήσεις-ερωτήσεις, τα παράλληλα κείμενα και το απαραίτητο εικαστικό υλικό και τους πίνακες, όπου χρειάζεται.

Η οργάνωση και διάταξη της ύλης σε κάθε ενότητα δεν είναι αυστηρά καθορισμένη από το Δ.Ε.Π.Π.Σ., γιατί υπάρχουν γνωστικά αντικείμενα που δίνονται υπό μορφή Ανθολογίων και κατά συνέπεια περιέχουν, εκτός από το προς επεξεργασία υλικό, περιλήψεις, αναδιηγήσεις, εισαγωγικά σημειώματα κτλ.

Κάθε ενότητα διαρθρώνεται κατά τρόπο που να ανταποκρίνεται στους στόχους του Δ.Ε.Π.Π.Σ. και του κάθε γνωστικού αντικειμένου.

Το εικαστικό υλικό συμπληρώνει το κείμενο και ευαισθητοποιεί τους μαθητές σχετικά με τις αξίες που περιέχονται στα κείμενα της αρχαίας ελληνικής γραμματείας από μετάφραση.

Μικρά παράλληλα κείμενα, επιλεγμένα κατά την κρίση των συγγραφέων, είναι πολύ χρήσιμα για σύντομες ασκήσεις συγκριτικής ανάγνωσης και κατανόησης κειμένου. Τα κείμενα αυτά μπορεί να συνοδεύονται από σύντομο ερμηνευτικό σχολιασμό για την καλύτερη αξιοποίησή τους.

Τέλος, η έκταση κάθε βιβλίου θα είναι ανάλογη με τις προβλεπόμενες για διδασκαλία ώρες, περίπου 250-300 σελίδες για το βιβλίο του μαθητή και τις 150 για το βιβλίο του καθηγητή.

Προβλέπονται ως συμπληρωματικό διδακτικό υλικό των βιβλίων, όπου είναι δυνατό, (CD-ROM), χάρτες, βιντεοταινίες, φωτογραφικό υλικό.

γ. Το βιβλίο του καθηγητή

Γενικά ένα βιβλίο του Καθηγητή αντιστοιχεί σε κάθε βιβλίο του μαθητή και γράφεται από τον ίδιο συγγραφέα. Έρχεται να υποβοηθήσει τον εκπαιδευτικό να κατανοήσει βαθύτερα το περιεχόμενο, τη δομή και τις μεθοδολογικές απαιτήσεις του βιβλίου του μαθητή σε συνάρτηση και με τις αντίστοιχες απαιτήσεις του Δ.Ε.Π.Σ.